

תולדות

משכן אברהם

נקודה מתוך הפרשה

כתיב בפרשת תולדות (בראשית כה, כ) "וַיְהִי יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־רַבֵּקָה בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדַן אָרֶם אָחוֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לֹו לְאִשָּׁה".

ויש לעיין מדוע נאמרה המלה "לֹו", שלכאורה איננה נצרכת להבנת הדברים.

ביאור מוריננו הרב שליט"א

כן דרך המקראות במקומות רבים, ונציין כמה מהם מתוך ספר בראשית לדוגמה; (טז, ג) "וַתִּקַּח שָׂרִי אֵשֶׁת־אַבְרָם אֶת־הַגֵּר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשֵׁבַת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתֵּתֶן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לֹו לְאִשָּׁה", (כד, סז) "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת־רַבֵּקָה וַתְּהִי־לֹו לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבֶהּ וַיִּנְתָּם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ", (כח, ט) "וַיִּלְךָ עֶשֶׂן אֶל־יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת־מַחְלָתוֹ בַּת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־אַבְרָהָם אָחוֹת נְבִיּוֹת עַל־נַפְשׁוֹ לֹו לְאִשָּׁה".

אולם נסביר מעט בפסוק דידן מילת "לֹו", בהקשר לנישואי יצחק ורבקה.

כתיב (בראשית טז, ג), "וַתִּקַּח שָׂרִי אֵשֶׁת־אַבְרָם אֶת־הַגֵּר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשֵׁבַת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתֵּתֶן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לֹו לְאִשָּׁה" – דייקא כתיב "לֹו לְאִשָּׁה". ומכוח כך נולד יצחק. כמ"ש (פסוק לפני), בֶּאֱנָא אֶל־שִׁפְחָתִי אוּלַי אֲבָנָה מִמֶּנָּה. ונודע יצחק בגימטרייה – הגר, שנולד מחמתה. ומשורש "לֹו לְאִשָּׁה" הגר לאברהם, נולד יצחק. ומשורש זה נושא את רבקה. (לֹו לְאִשָּׁה, בפסוק דידן).

אולם הגר אינה אשה גמורה של אברהם, אלא שרה. לעומת יצחק הנושא את רבקה, שהיא אשה גמורה של יצחק. ואמרו (יבמות כ, ע"א) ולקחה לו לאשה, היינו שנעשית כאשתו לכל דבר. וזש"כ ביצחק "בְּקַחְתּוֹ אֶת־רַבֵּקָה וכו' לֹו לְאִשָּׁה", היינו שנעשית אשתו לכל דבר. ועיין קידושין (יד ע"א) יבמה יבוא עליה ולקחה לו לאשה וכו'.

והנה כתיב לעיל (כד, סז) "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת־רַבֵּקָה וַתְּהִי־לֹו לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבֶהּ וַיִּנְתָּם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ". ואמרו חז"ל (מדרש אגדה על אתר), כל זמן שאמו של אדם בחייה, אהבתו הולכת אחרי אמו, מתה אמו אהבתו הולכת לאשתו. ואמרו (פסיקתא זוטרותא

לקוטים עבודת ה'

יעקב-אבינו אשר נקרא "איש תם" הוא הנחשב "בחיר שבאבות", כי אצל התם הנשמה נמצאת יותר בגלוי.

כשמדברים עם אדם שהוא קשוב לשמוע את הדברים ומעוניין לקבלם, ורק צריך להסביר לו איך וכיצד – אין טעם לומר לו דברים קשים כגידיים. אדרבה, אומרים לו דברים רכים, דברים שנעים לשומעם, כי בין כה וכה, השומע מקבל את הדברים, ואף חפץ ומשתוקק להם. אבל שח"ו נפגשים עם אדם שמתגלה בו בחינת "יצר לב האדם רע מנעוריו", אדם שהוא קשה-עורף – כנגד קשה-עורף צריכים לדבר דברים הקשים כגידיים. כדי לשבר את קשיות העורף, כדי לשבר את "יצר האדם רע מנעוריו", יש צורך בדברים קשים כגידיים.

הגוף הוא קשה, אבל הנשמה הינה רכה, עדינה ושופעת. הנשמה מעצם טבעה מחפשת רק אלוקות, את הקב"ה, אין צורך ללחוץ אותה ולדבר אתה דברים קשים. כל דיבור של אמת, כל דיבור של תמימות – הנשמה מתענגת עליו, רוצה בו ומשתוקקת להתחבר אליו. אבל כשמדברים עם השכל האנושי [שהוא מחלקי הגוף] דברי תמימות, זהו הפך המהות של השכל, וממילא הוא מתנגד לדברים.

והרי הכלל הוא: "עם חסיד תתחסד עם גיבור תמים תתם, עם נבר תתבר ועם עקש תתפל" (ש"ב כב, כו-כז). לכן, עם הנשמה, שהיא בחינת תמימות, הדרך להתעסק אתה היא

לקוטים עבודת ה'

תמימות. יש לדבר עימה בלשון נעימה, לשון רכה, לשון תחנונים, "תחנונים ידבר רש" (משלי יח, כג). אבל עם השכל האנושי, שהוא מידת הערמוניות שקיבל האדם מעץ הדעת - איתו צריכים לדבר דברים קשים ; דברי שכל עמוקים, או לשון מחודדת וכדו'. כשאדם מדבר דברים של שכל אנושי - מצד מהותו של הדיבור, או מצד החיצוניות של הדיבור, כלומר דיבור מכח הגוף - את הגוף הוא יכול אולי לשבור עם דברים אלו, אבל לפנות אל הנשמה, לקרוא לה בשמה, ולעורר אותה מצד מהות עצמותה - זה הוא לא יצליח לעשות, כי הוא מדבר בשפה של גוף, ואותה רק הגוף שומע, לא הנשמה. נשמה שומעת שפה של נשמה. (בלבבי משכן אבנה חלק ב')

יעקב אבינו נקרא "איש תם", כי התמימות אוהבת את הפשיטות, אפילו שהדברים ידועים. ניתן לראות זאת אצל ילדים קטנים: מספרים להם סיפור, והם רוצים שיחזרו על הסיפור עוד פעם ועוד פעם. הם יכולים לשמוע סיפור מאה פעם בלי גוזמא! הם כבר יודעים אותו בע"פ, את כל הפרטים, ואעפ"כ רוצים לשומעו עוד פעם. וכל זאת למה? כי הפשיטות של הילד, התמימות שמונחת בו, אוהבת לחזור על הדברים האהובים.

כשאדם הגיע בלבו למצב של פשיטות בענין קרבת ה', את פשיטות הדברים אדם מוכן לשמוע עוד פעם ועוד פעם, ואפילו מאות פעמים, והדבר בדוק ומנוסה אצל מי שכבר נכנס פנימה. זוהי מדרגה אחת.

(בלבבי משכן אבנה חלק ד')

יעקב אבינו, שהוא בחיר האבות, נקרא "איש תם". כי כשתמימות מתדבקת באלופו של עולם, היא הופכת להיות אמת, ועי"ז

נעשה דבק בקב"ה שחותמו אמת. תמימות שמנותקת מהבורא, היא אכן תמימות שאינה ראויה, אבל בורא עולם, ומכח ההכרה שאין בכח בן תמותה להשיג את בוראו - זוהי מידת האמת האמיתית שעל שמה נקראת התורה "תורת אמת"!

במקום להעמיד את שאיפת הנפש רק להשיג השכלות, להשיג חידודים, צריך גם למקד את השאיפה להיות יהודי תמים באמת: "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים יח, יג) - תמימות מביאה לדביקות בהש"ת, עם מידת האמת (בלבבי משכן אבנה חלק ד')

התואר "תם" מצינו שנאמר על יעקב אבינו "ויעקב איש תם". שם התואר "תם" ליעקב אבינו אינו תואר גנאי אלא שבת. לאמיתו של דבר, יש תם שהוא שבח ויש תם שהוא גנאי. נבאר, יש שני מקורות לתמימות באדם. א) אדם ששכלו קצר ואינו מפולפל וערמומי להבין היטב כל דבר. ב) תמימות שנובעת מן אמיתות הנשמה בבחינת "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים יח, יג), תמימות שהנשמה מרגישה שיש כאן בדבר זה אמת אלוקית. באופן זה יש בחינת תמימות דעים, כלומר, אחדות והתחברות עם הדבר.

שורש התמימות בנפש האדם נרחיב ונפרש את הדברים, כתיב "האלוקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים" (קהלת ז, כט). לרוב בנ"א נראה שריבוי הפלפול בתוה"ק שבח ומעלה הוא. אולם האמת שונה לחלוטין. האמת היא שהאדם בטבעו (לפני חטא אדה"ר) נולד בלי החשבונות והפלפולים הללו, אלא בבחינת "האלוקים עשה את האדם ישר". ישרות, קליעה למטרה ישר ומיד בלי כל קושיות, פלפולים, ותירוצים. אולם רק לאחר החטא נתחדש ענין של "והמה בקשו חשבונות רבים". החשבונות רבים, פלפולים לרוב, קושיות ותירוצים אין ספור הם תולדה של החטא,

תולדה של עקמומיות. האדם איבד את הישרות, ומוכרח להגיע לישרות רק ע"י פלפולים. אולם זאת צריך לידע, שאין הכונה שנאבד לאדם הישרות לגמרי, אלא שאחוזים ממנו אבדו, ותמורתם נכנס ענין חשבונות רבים - פלפולים.

כל אדם יש בו נק' שבה הוא ישר, שבה הוא תמים. באותה נק' הוא מקבל את הדברים בלא חשבון, אלא מרגיש שזו אמת. אולם, כמה אחוזים הוא ישר וכמה אחוזים הם בחינת חשבונות רבים? כאן נחלקים בנ"א. מה שהאדם יותר טהור, יותר קדוש, הישרות שבו יותר גדולה, הוא מרגיש מיד אם זו אמת או לא, הוא לא משתמש כל כך בחשבונות רבים, אלא ההרגש הפנימי מוליך אותו. אך, ככל שהאדם רחוק מן האמת האלוקית הוא כל דבר מחשבון, כל דבר מתוכה, הוא פוסל דברים ע"י החשבונות הרבים שלו ומאבדם.

(בלבבי משכן אבנה חלק ה')

את השם "ישראל" קבלנו מיעקב אבינו, והוא היה נקרא "איש תם". גם התורה הק' נקראת: "תורת ה' תמימה משיבת נפש". זה ברור, אפוא, שמה שקוב"ה, אורייתא וכנסת ישראל נקראים "חד", אין זה אלא מצד נקודת התמימות. מהי אותה תמימות? - כאן כבר הענין עמוק מאד. ולמה? כי אי אפשר לסבור שהתמימות היא נקודה בעלמא, שהרי הקב"ה "איסתכל באורייתא וברא עלמא", ואם תורת ה' תמימה, פירוש הדבר שהקב"ה הסתכל בתמימות וברא את העולם ע"י תמימות! נמצא, שכל דבר ודבר, הנקודה הפנימית שלו היא תמימות. התמימות היא נקודה שמקיפה את כל הנבראים כולם!

וכיון שכך, בכל דבר ודבר, אם רוצים להתבונן בשורש הדבר - ומהשורש להגיע לנקודות התקשרות לבורא - מוכרחים להתבונן בנקודת התמימות שבו. אם לא, חסר את שורש התורה וגם

נקודה מתוך הפרשה

על אתר) כל הימים שהייתה (שרה) קיימת, היה הענן קשור פתח אהלה, וכיוון שמתה שרה פסק הענן, וכיוון שבאת רבקה חזר כל המנהג של שרה. ובלשון הפרקי דר"א (פרק טז) שנמצאת שלמה כשרה עמו. ויתר על כן אמרו (זוה"ק חיי שרה קלג ע"א) דאע"ג דשרה מיתת, דיוקנה לא אעדי מן ביתא, ולא אתחזי תמן מיומא דמיתת עד דאתת רבקה, כיוון דעאלת רבקה אתחזית דיוקנא דשרה, דכתיב (בראשית כד, סז) וַיִּבְרָא יִצְחָק הָאֱהָלָה וְגו', מיד שרה אמו אתחזיאת תמן ולא הווה חמי לה בר יצחק בלחודוי כד אעיל תמן, ועל דא וַיִּנָּחַם יִצְחָק אַחְרֵי אָמוּ, אמו, דאמו אתחזיאת ואזדמנא רביתא, ועל דא לא כתיב אחרי מתת אמו אלא אַחְרֵי אָמוּ. וביאר הרש"ר הירש כפשוטו של מקרא (על אתר) וז"ל, עם פטירת שרה, רחקה לבביות הרוח, והנפש הנשית. (ו)יצחק חזר ומצאו את האם באשתו, עכ"ל. (ועיין רבנו בחיי על אתר).

והבן שלמהלך זה, רבקה אינה עומדת כמציאות של אשתו לעצמה, אלא עומדת במקומה של שרה, כמ"ש וַתְּהִי־לָּו לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ וַיִּנָּחַם יִצְחָק אַחְרֵי אָמוּ, כרוכים הם זה (נישואי יצחק לרבקה) בזה (ל"וַיִּנָּחַם יִצְחָק אַחְרֵי אָמוּ").

אולם מהלך נוסף יש ברבקה, שעומדת כמציאות לעצמה, בַּקָּחְתוּ אֶת־רַבְּקָה וכו' לָּו לְאִשָּׁה. והנה כתיב בַּקָּחְתוּ אֶת־רַבְּקָה וכו' לָּו לְאִשָּׁה ואחר"כ נאמר (שם כה, כא) וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לָּהּ לְנִכְח אִשְׁתּוֹ כִּי עָקְרָה הוּא. ולהנ"ל (שרבקה מציאות לעצמה) ביאורו, כי אמרו חז"ל (כתובות נט ע"ב) לחד מ"ד אין אשה אלא לבנים. ויצחק לקח את רבקה, לא רק לבנים אלא אף לשם היות לָּו לְאִשָּׁה עבורו. וזש"כ – לָּו לְאִשָּׁה. ורק אח"כ וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לָּהּ לְנִכְח אִשְׁתּוֹ כִּי עָקְרָה הוּא. אולם זו סיבה נוספת בנישואין מלבד (מה שנאמר לפנ"כ) לָּו לְאִשָּׁה. וכמ"ש בלקח טוב (על אתר), לָּו לְאִשָּׁה ראויה "לו", הצדקת נשאת לצדיק. וכן אמרו במדרש הגדול לָּו לְאִשָּׁה, מלמד ששניהם שקולים וראויים זה לזה.

והעולה מן הדברים ג' הבחנות לחיבור יצחק עם רבקה – לָּו לְאִשָּׁה:

- א. בחיבור אברהם והגר – וַתֵּתֵן אֶתָּהּ לְאַבְרָם אִשָּׁה לָּו לְאִשָּׁה.
- ב. בחיבור יצחק לשרה – וַתְּהִי־לָּו לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ [ומכוח כך] וַיִּנָּחַם יִצְחָק אַחְרֵי אָמוּ.
- ג. חיבור עצמי של יצחק לרבקה – בַּקָּחְתוּ אֶת־רַבְּקָה וכו' לָּו לְאִשָּׁה, שנכתב לפני וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לָּהּ לְנִכְח אִשְׁתּוֹ (למ"ד אין אשה אלא לבנים).

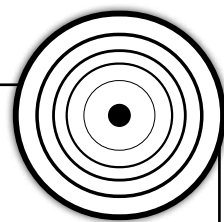
את שורש נשמתו, וכשאין את השורש לא של הנשמה ולא של התורה - ברור שכך לא מגיעים אל הקב"ה בשלמות!

נתבונן, אפוא, מהי תמימות, ומהי הדרך לבוא אל התמימות. "ליגמר והדר ליסבר" ההגדרה הפשוטה כך היא. חז"ל לימדונו כלל יסודי: "ליגמר איניש, והדר ליסבר" (שבת סג ע"א), ובפשטות הכוונה מצד הידיעה הפשוטה, שעל מנת לדעת את הדבר הנלמד, צריך הלומד קודם "ליגמר" - לרכוש את הידיעה, ורק אח"כ "ליסבר" - להבין את העומק ואת הסברא.

אבל באמת, בפנימיות הדברים עמוקים הרבה יותר. "ליגמר" הוא מלשון "לגמור" - לסיים, שהדבר יהיה מושלם. כמו כן "תם" הוא מלשון שלם. "ליגמר" כלומר: אדם צריך לקבל את התורה במהלך של "ליגמר" - של תמימות, ורק אח"כ להגיע לשלב של "ליסבר".

אם אדם מתחיל עם ה"ליסבר" מיד, נמצא שאינו מקבל את התמימות של התורה. הוא מיד מקבל את ה"ליסבר", את החשבונות והסברא המונחים בה. המהלך שעל ידו צריך אדם לקבל את ההתקשרות לתורה, הוא ע"י "ליגמר", כפשוטו, ואז ממילא הוא לומד בתמימות. אחרי שאדם לומד בתמימות, שייך שיהיה "ליסבר". כלומר, היניקה שלו בכל דבר היא יניקה של תמימות, וכפועל יוצא מזה מגיעה נקודת השכלה וההתבוננות.

(בלבבי משכן אבנה חלק ט')

צורת אדם

בנושא גרון

יום שני טו' כסלו תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים

20:30

ליקוטים מחשבה

שני גויים בבטןך

כאשר מדרגת ההולדה בא מבטן של מדרגת אשה, כאשר העובר יוצא מאמו הוא הופך להיות פטר רחם שנפטר לגמרי מאמו והוא כבר אינו חלק מאמו. זה בחינת פטר רחם שהוא עשו, זה בחינת טעו רשעים מבטן.

לעומת כך, מדרגת פטר רחם שמתגלה לה בכנסת ישראל, סוד קדושת בכור - זה מגלה שגם כאשר יוצאים מאמו, הם נשארים חלק מאמו. כנסת ישראל נקראים "עמוסי בטן" כי אינם נפטרים לגמרי מהאם, בבחינת "כגמול עלי אמו". ויתר על כן נשארים כירך אמו, נשארים במדרגת "עמוסי בטן". (דע את מידותיך מהות המידות 061 מים - תיקון הבטן)

לאמו. זה הגילוי של ארור שמתגלה בכל הריון, כי זה פרי בטנה של אשה.

... תמיד בני ישראל נקראים "עמוסי בטן" - כי הם לעולם לא נפטרים לגמרי מן הרחם. זה כל סוד כל אבי רחם, רמ"ח - הבני ישראל לעולם לא נופלים ממדרגת רמ"ח אלא הם תמיד נשארים במדרגת רחם. לעומת כך, אצל הרשעים נאמר "טעו מבטן". ומצד כך, בלמטה זה 'פטר' שנפטר מרחם אמו, ואז הוא הפסיק מלהיות חלק של בטן אמו.

מדרגת ישראל שנקראים "עמוסי בטן" כי הם תמיד נשארים כלולים במעי אמן. "שני לאומים בבטןך ממעיך יפרדו" - איך הם יהיו נפרדים בעומק? כי עשו נקרא פטר רחם והוא נפטר מן הרחם, אבל יעקב תמיד ישאר חלק מן הרחם: "עמוסי בטן".

בני ישראל נקראים "עמוסי בטן", וזה פרי בטן של ברכה. הגילוי של פרי בטן בהריון הוא ברכה, ולעומתו הגילוי של פרי בטן בלידה הוא קללה.

פעם ראשונה שנאמר בטן בתורה היה אצל יעקב ועשו: "שני לאומים בבטןך". הראשון להריון היה יעקב. הוא בן של יצחק. מצד כך הוא פרי בטן של ברכה.

אבל הראשון ללידה, שזה נקרא "פטר רחם", היה עשו. עשו נולד ראשון והוא פטר רחם של אמו. הבכור לא ביו היה יעקב, והבכור לאמו זה עשו. מצד כך כשנאמר "שני גויים בבטןך", מתגלה מציאות של ארור בהריון, באמרה אם כן "למה זה אנכי". בפעם הראשונה שנאמר פרי בטן בתורה נאמר "שני גויים בבטןך". מי גרם לאותו ארור? עשו, הבן רע, הבכור

יעקב איש תם

הפשיטות. ולא מן היש, מן החשבוניות הרבים. ובכל עת ובכל שעה עליו לדבק את עצמו בשורש יניקתו באין. (קול דממה דקה)

ברמאות, שלאחר שיונק חיותו מן התמימות, רשאי הוא לעתים מזומני נות להכניס עצמו למהלך של חשבוניות הרבים לשם ברור הטוב מן הרע. וזהו בחינת "והחכמה מאין תמצא". שאדם צריך שינק חכמתו מן האין, מן

ביעקב אבינו שהוא שורש התורה יושב אהלים (בחינת ת"ת) נאמר בו, "איש תם", ששורש יניקתו מן התמימות שהיא בחינת הפנימיות של התורה, "תורת הוי"ה תמימה" דיקא. ואעפ"כ העיד בעצמו אחיו אני

יעקב איש תם יושב אהלים

כמו שאומרת הגמ' בבבא בתרא הוא יכול למכור בנכסי אביו. יש הגדלה בדעת. עד עשרים שנה בית דין של מעלה לא מענישים, הוא עדיין לא גדול ודעתו לגמרי. אבל קטן הוא "כגמול עלי אימו", הוא תמים עם אימו, שם אין מדרגות כפי מדרגה של דעת, אלא הוא תמיד נמצא אצל

לאדם תמימות עם הקב"ה אז ההתקשרות שלו להקב"ה תלוי בשינויים. דבר שמגיע במהלכי חשבון במהלכי הדעת, אז כפי מדרגת הדעת שיש לאדם כך הקשר שיש לו להקב"ה.

בגדרי דעת יש דין של גדול בן י"ג שנה חייב במצוות, גדול בן כ' שנה

תמימות - עבודה

הברית שנכרתה בין הכנסת ישראל לבין הקב"ה במהלכי ברית זה מתגלה ב"יעקב איש תם יושב אהלים". הוא איש תם. התמימות עם הקב"ה היא הברית עם הקב"ה. כאשר האדם יש לו תמימות עם מציאות ה' יתברך אז הוא מקושר להקב"ה בכל מצב. כאשר אין

נקרא "איש תם יושב אוהלים", גם מעמד הר סיני היה במהלך של תם אין בו מום אלא הוא בבחינת איש תם. זה תורה.

תורה ניתנה במהלך שמה שהאדם מגיע לעסק התורה "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה", מה כוונת הדבר "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה", כמו שהוא נכנס לברית מכוח התמימות "התהלך לפני והיה תמים", כך גם כאשר הוא נכנס לתורה זה בבחינת "איש תם" ומכוח כך הוא מגיע ל"יושב אוהלים" באוהלה של תורה. כשנכנס לברית בתמימות כך הכניסה לעולמה של תורה מכוח תמימות. זהו "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה". זה תורה בצורתה האמיתית, זה נקרא ברית. (שובבים 08 תמימות, תש"ע)

אהלים אני חכמה שכנתי ערמה. אבל בעומק מה שמבואר כאן בדברי חז"ל, יעקב בעסק של התורה שלו שהוא היה יושב אוהלים באוהלי שם ועבר בעסק התורה, זה נעשה מכוח "יעקב איש תם". הוא לא היה יושב אוהלים תם, אלא הוא היה "איש תם יושב אוהלים". מה שהביא אותו לאוהל, לאוהל של תורה לאוהל של שם ועבר זה היה מכוח התמימות. התורה הקדושה שהיא ניתנה בעו"לם היא ניתנה במעמד הר סיני, כל בעלי מומין, אומרת הגמ' נרפאו, לא היה בעלי מומין. משה רבנו שהיה כבד פה וכבד לשון נרפא במעמד הר סיני, כל החולים כולם, אומרים חז"ל, נתרפאו. הרי שבמעמד הר סיני לא היה בעל מום אלא כולם היו בבחינת תם. כמו שכולם היו בבחינת תם שלא בעל מום גם כולם היו בבחינת תם של תמימים. התורה בחינת יעקב

אימו, כי הוא תמים אצל אימו.

כאשר האדם יש בו נקודה של תמימות באמת, הוא מקושר להקב"ה תמיד. "יעקב איש תם יושב אוהלים". הרי לכאורה בשביל להיות יושב אוהלים זה לא איש תם. "אני חכמה שכנתי ערמה", אומרת הגמ' בסוטה, אסור ללמוד את האישה תורה מחמת שע"י כן היא נעשית ערמומית, "אני חכמה שכנתי ערמה". הרי שלכאורה יעקב נקרא יושב אוהלים יושב באוהלה של תורה זה לא איש תם, "אני חכמה שכנתי ערמה". מה כוונת הדבר "יעקב איש תם יושב אוהלים", דייקא יושב אוהלים לכאורה זה לא איש תם.

אז ודאי שפשוטם של דברים מה שהגמ' אומרת בבבא בתרא "אחיו אני ברמאות", אז ליעקב גם היה כח של רמאות, זה מכוח ה"יושב

איש שעיר

אבשלום מתגאה בשערו - שורשו בגאווה של עשו

בשערו - שורשם חד, של גאווה דקל-קול, לעלות למעלה מהראש, למקום השערות... בקלקול, זה רצון לעלות למעלה מצורת האדם, וזה גאווה של עשו. אבל בצד הקדושה, זה רצון לה-תקשר לשורש נשמתו שהוא למעלה ממקום גילוי נשמתו שנמצאת במוחו. (דע את מידותיך מהות המידות 090 אש - גאווה)

ותהיינה מורת רוח ליצחק ולרבקה

נאמר אצל נשי עשו, "ותהיינה מורת רוח ליצחק ולרבקה". אומרים חז"ל, שנסתלק מהם רוח הקודש. כלומר מעשיו של עשו לקחת אותם נשים שעשו עבודה זרה (ולחד מ"ד זה סימא את עיניו של יצחק), הנשים הללו גרמו סילוק של רוח הקודש אצל יצחק ורבקה.

בתפיסה הפשוטה, נשים הללו גרמו רוח הפוכה שסותרת את הרוח

מצד כך, המשנה במסכת סוטה (ט:): אומרת שאבשלום מתגאה בשערו, ולכן נענש על ידי שנתלה בשערו. כידוע מהבעל הטורים ועוד, עשו בגמטריא שלום. איפה השורש של הגילוי של אבשלום, שקם על אביו? השורש הזה היה בעשו שאמר "יקום באבל אבי ואהרגה את יעקב אחי", ודורשים חז"ל שהיה בדעתו של עשו לקום ולהרוג את יצחק אביו, כי דעתו היה לקרב את ימי אבל אביו. זה מתגלה אצל אבשלום שרצה להרוג את אביו.

מצד כך, אבשלום נקרא כן מלשון אב שלום, שזה היה עשו שהתנגד או על יעקב או יצחק אביו. הקלקול של עשו היה שרצה לעלות למעלה מראשו אל מקום השערות ולכן הוא נקרא שעיר, ומה שאבשלום מתגאה

עשו נקרא אדום, מלשון "אדם בלי-על" - אדם שמנסה לעלות למעלה מצורת אדם. ועל שם כן עשו נקרא "איש שעיר", כי הוא רוצה לעלות למעלה ממקום הראש - למקום השערות. הגאווה של עשו הוא "אם תג-ביה כנשר", שהוא "גאוותו בשחקים" דקלקול, היפוך "גאוותו בשחקים" דקדושה. ועל זה נאמר "משם אורי-דך נאם ה'".

מהי העלייה של עשו? עשו הוא שורש אש דקלקול, הוא נקרא פסור לת דאש (וישמעאל הוא מים דקלקול, הפסולת של מים). ועד איפה עשו רוצה לעלות? אילו היה רוצה לעלות עד האש, זה היה גאווה דקדושה. וזה העומק דברי חז"ל שראשו של עשו נקבר במערה. אבל עשו רצה לעלות למעלה ממדרגת ראש. וזה מגלה פנים נוספות בקלקול הגאווה - עלייה ללמעלה מהראש, אל מקום השערות.

ליקוטים מחשבה

הקודש של יצחק ורבקה. נעשה כאן העמדה של רוח מול רוח, רוח של יצחק ורבקה נגד רוח נשי עשו.

נאמר אצל המרגלים אצל יהושע וכלב שהיה 'רוח אחרת עמם'. זה היה רוחות סותרות אהדדי בצד התיקון. אבל אצל יצחק ורבקה התגלה רוחות סותרות דקלוקל.

הסילוק הרוח הקודש אצל יצחק ורבקה, מכח נשי עשו, נקרא בלשון הפסוק 'מורת רוח'. זוהי לשון של המרת רוח.

... לאחר המורת רוח שנגרם ליצחק ורבקה על ידי נשי עשו, ראה עשו שבנות כנען היו רעות בעיני יצחק ורבקה, ועל כן עשו הלך ונשא את מחלת בת ישמעאל. ומכח כך נולד עמלק. מה הסיבה שעשו נשא את בת ישמעאל?

מעיקרא המרה את רוחו של יצחק ורבקה מכח שהוא נשא את בנות חת, אז הוא נשא את בת ישמעאל. כידוע, ישמעאל זה מים דקלוקל ועשו הוא אש דקלוקל. כאשר עשו נשא את בנות חת וגרם המרת רוח ליצחק ורבקה, זה היה מקצה אחד, מקצה הע' ליון ולא מקצה התחתון. לאחר מכן, כאשר הוא נשא את בת ישמעאל, אז הוא ממרה את הרוח באופן של צירוף דקלוקל של מים ורוח.

והתולדה מזה - עמלק. כידוע אומרים חז"ל על עמלק שהוא קירר את

האמבטיא. עמלק - זה הקליפה לייסוד הרוח.

אברהם מידתו יסוד המים, והקליפה לאברהם זה ישמעאל, פסולת המים. יצחק מידתו יסוד האש, והקליפה ליצחק זה עשו, פסולת האש. יעקב מידתו יסוד הרוח, והקליפה ליעקב - זה הערב רב, ושורשם בעמלק. הע' מלק הוא רוח דקליפה.

כאשר עשו נשא את בת ישמעאל ומכח כך נולד עמלק, הלידה הזוהי הוא גילוי של המררה שמצרף רק קצה אחת בלבד, צירוף של רוח למים לבד וצירוף של רוח לאש לבד. זה הגילוי שמכוחו נולד עמלק.

לכאורה אין לך חשיבות יותר מעשו וישמעאל שהתחברו אהדדי, כי זה צירוף אש ומים, וזה לכאורה הצירוף בשמים של "עושה שלום במרומיו". אומר הטור כידו 'עשו' בגמטריא 'שלום', אבל עשו הוא ההיפוך הגמור של שלום. אז כאשר עשו נושא את בת ישמעאל, שזה לכאורה צירוף של אש למים, באמת מתגלה שני קצוות של רוח, שהם אש ורוח, וכל אחד מהם לוקח את הקצה שלו - שלא על מנת לצרפם. כאשר עשו נשא את בת ישמעאל, זה לא היה במוכן של חיבור מים ואש. אלא כאשר הוא נושא אותם, הוא צירף את האש לעצמה והוא צירף את המים לעצמה. ומזה נולד עמלק, ההפרדה הגמורה, העל' מא דפירודא.

... הגילוי של המורת רוח ליצחק על ידי עשו היה כאשר לקחו נשים מבנות חת, כלומר ח'ת, אות ח'. ואות ח'

מורה על מדרגת נ'. כי כאשר מתגלה צירוף שלם של רוח התחתון ברוח העליון, זה מסלק הבחירה.

בלשון רבותינו, הסתלקות הבחירה נקרא שער הנ'. בקלקול עליה נאמר "כל באיה לא ישובון", ובקדושה זה נקרא ימות משיח ששם נאמר "ימים אשר אין לי בהם חפץ", שעתיד להסתלק כל מציאות הבריאה כולה, כלומר הסתלקות הבחירה שבבריאה.

מהו 'אין לי בהם חפץ'? כל דבר במציאות נקרא אצלנו או דבר או חפץ. כל דבר נקרא דבר מלשון דבר ה'. מהו לשון חפץ? דבר שנתקיים ברצון ה'. מהו ימים אשר אין לי בהם 'חפץ'? שנתסלק תפיסת ה'חפץ' כי הוא נפרד מהמציאות של השורש שלו.

כל רצון יכול להיות רוח אחת, שזה רצון דקדושה השלם של רצונו ית' שמו, או יכול להיות רצון שמגיע לידי הפרדה, שזה מקום הבחירה. זה בעומק נקרא 'חפץ', מלשון ח'פץ, לשון של נפוץ, חלוקה, פירוד: "נפוצו על פני הארץ", זה הפירוד דרוח שהתגלה בדור הפלגה. דברים שנפוצו הם נעשים נפרדים מהדדי. הגילוי של הדבר, זה נקרא 'חפץ'. אין לנו גילוי של הח' כפי שהיא בשורש, אלא הגילוי של ח' התפזר. ומה קורה כאשר מתגלה סוד הח', סוד השמונה? אז חוזר ומתגלה "ימים אשר אין לי בהם חפץ", מתגלה הח' במקום הפירצה שהיוונים פרצו "ג פירצות, על זה מתגלה בעור" מק "ימים אשר אין לי בהם חפץ". (דע את מידותיך מהות המידות 086 מרירות רוח ותיקונו)

ויזד יעקב נזיד

בו "כי תצא אש ומצא קוצים", שזה האדמימיות שבאש - מצד גילוי יסוד האש, עשו קדם ליעקב. "בית יעקב לאש, ובית יוסף להבה, ובית עשו לקש". יעקב, שהוא קו האמצע, נוטה

על עשו יצא תחילה: "ויצא הראשון אדמוני". מצד גילוי הטיפה הראשון, שהוא ביסוד המים, מי קדם מי? יעקב, ה"איש תם יושב אהלים", קדם לעשו. מצד גילוי יסוד האש, שנאמר

נאמר אצל יעקב ועשו: "ויזד יעקב נזיד".

מה היה המחלוקת בין יעקב לעשו? יעקב היה הטיפה ראשונה, אבל בפור

יותר לקו ימין, ולכן שורשו של יעקב נוטה יותר למים, ועשו שורשו נוטה יותר לאש.

כאשר עשו יצא תחילה, בלשון עמור קה, עשו גבר על יעקב כי עשו הגביר יסוד האש שלו על יסוד המים. זה התגברות עשו על יעקב, שלא הטייפה הראשית היא הבכורה אלא גילוי היציאה הראשונה, הפטר רחם, היא הבכורה. מצד כך היה כאן מלחמה בין מים לאש.

ביתר דקות, הטיפה שורשו במוח שהוא קר, ושמה מתגלה יסוד המים.

על המים ועל ידי כן הוא משעבד את המים לאש. זה הנזיד שיעקב מוכר לעשו. יעקב בא לקנות מעשו את הבכורה, לא רק מצד טיפה הראשונה כי ישראל עלו במחשבה תחילה, ששם הראשית הוא יעקב, אלא יעקב בא לקנות מעשו גם המדרגה היותר תחתונה - שכאשר המים יורדים למטה, גם שם גובר יעקב על עשו, לגלות שגם למטה המים גובר על האש. (דע את מידותיך מהות המידות 063 מים הזידונים)

כאשר הטיפה נמצא בגולגולת הראש, מקום החכמה שהוא גילוי יסוד המים, שם הטיפה הוא קר ולח, כטבע המים שהם קרים ולחים. אבל כאשר אותו הטיפה יורדת מטה למי קום הולדה, שם נתבשל הזרע מכח החמימות של האש. כל ההגדרה של ביטול הוא כאשר צירפנו המים לאש.

זה העומק שעשו מכר את הבכורה ליעקב בעבור נזיד עדשים. מצד הטיפה שבמות, מיהו הראשון? יעקב. כאשר עשו גובר על יעקב לצאת תחילה מהרחם, הוא מגביר את האש

הלעיטני נא מן האדום האדום הזה

עקירת כוחו של עשו

איך עוקרים עשו, השורש הגדול יותר של רע?

הגמרא בסוכה אומרת: צפצפה נקרא ערבה פסולה. עריבה כשירה יש לה ענף אדומה, לעומת צפצפה היא לבינה.

מדוע לוקחים ערבה אדומה? הערבה אדומה בעומק מכניע את האדמימיות של עשו, שאמר הלעיטני נא מן האדום האדום הזה. הערבה בא להכניע את עשו שהוא אדום. כאשר לוקחים ערבה אדומה ומקיפים את המזבח, אנחנו מחזירים את הכח האדמימיות לקדושה.

מאיפה יש כח לעשו להתנגד על יעקב? עשו מתנגד ליעקב בשני כוחות: מצד עקבו, ומצד הלעיטני נא מן האדום הזה. אלו הם שני מפגשות בין יעקב לעשו להדיא. מה עושים עם ערבה? חובטים אותו בקרקע. איזה חלק מן האדם נוגע בקרקע? עקבו של האדם. עשו ינק את כל כוחו להתנגד ליעקב מכח הלעיטני מן האדום האדום הזה, כח של אדמימיות. ויעקב לקח בחזרה את כח האדמימיות מעשו, ואז יעקב יכול

לשלוט על אדום.

עשו מכר את בכורתו ליעקב, בעבור נזיד עדשים. ורש"י אמר, שהעדשים הוא מאכל אבלים שאין להם פה. ערבות דומים לשני שפתיים (לחד מ"ד, ולעוד מ"ד הערבות דומים לשני רגליים). כאשר אני לוקח את הערבות שהם דומים לשפתיים, אני עוקר את כח האדמימיות של עשו, של האדום האדום הזה שאין לה שפתיים. עשו נתן ליעקב את הכח של האדום האדום הזה, עדשים שאין להם פה. הערבה היא אדומה, ויש לה שפתיים, זה היפוך ממאכל אבילות של עשו. אז מכח יעקב, מכח הערבה, נטלתי את החלק שניתן לעשו. כאשר לוקחים את אותו כח מעשו, ולקחתם לכם, ממי? מעשו.

אומרים חז"ל, הערבות הם כנגד רשעים שאין בהם תורה או מעשים טובים. ותקנתו לאגוד אותו עם שאר המינים. בעומק, הרשע הזה הוא עשו. ומה תיקונו? לחבר אותו לאגוד אותו לקדושה. ערבה הוא כח של עיי רוב. הערבה אין לו תקנה מצד עצמו, אלא כל תקנתו רק מצד שאני מערב אותו עם אחרים.

החלק הזה שייך לעשו: "הנני הולך למות". מה עושים למת? קוברים אותו באדמה. יעקב לוקח את כח הערבה מעשו שהיה בחלקו של עשו, שהכח הזה היה ניתן לעשו ובא יעקב ללקוח אותו, להחזיר את כח הערבה, את כח האדמימיות של האדום האדום הזה, להחזיר אותו בחזרה לקדושה. ולכן הערבה היא אדומה.

גם יש התנגדות של עשו ביעקב מצד עקבו. חביטת הערבה בקרקע מנתק את החיבור דקלקול של עשו ליעקב מצד עקבו.

וא"כ האדמימיות של הערבה מכניע את האדמימיות של עשו, וחביטת הערבה מכניע את כוחו של עשו בעקבו של יעקב.

חזרת קלקול של עשו לשורשו בקדושה

אבל יתר על כן, איך על ידי היקף המזבח מחזירים לקדושה את כח הערבה של עשו?

באני והושיענא נא, יש ע"ב שמות. ע"ב בגמטריא חסד, זה כוחו של אברהם. כל זמן שאברהם חי, עשו לא יצא לתרבות רעה. אם חוזרים מגלים

ליקוטים מהשבה

החיות של אברהם, אז אין כח לעשו. מה העצה היעוצה להכניע עשו?

ערבי נחל גדלים על המים - זה כח המים של אברהם, חסד, יוקח נא מעט מים. כאשר לוקחים ערבי נחל, אנחנו מגלים כוחו של אברהם אבינו, וזה מבטל כוחו של עשו. כאשר אומרים אני והושיענא נא שזה ע"ב שמות מי הזכרת? החסד, כח ע"ב, של אברהם. הלקיחה של הערבי נחל שגדלים על מים עוקר את כוחו של עשו. כאן בעצם עקרת לגמרי את השליטה של עשו. כל זמן שאברהם היה חי, אז עשו היה שייך לקדושה. כאשר מגלים כוחו של אברהם, החזיר רתי את עשו לקדושה.

ע' פרי החג עוקרים את כוחם של ע' אומות. עוקרים את ישמעאל מכח תשובה שמגלה שישמעאל עשה תשובה. ועוקרים את עשו כאשר מגלים כוחו של אברהם כי כל זמן שאברהם חי אין שליטה לעשו, זה כוחו של ע"ב שבערבה, חסד בגמט' ריא ע"ב, זה סוד ערבי נחל, גדלים על המים, כח הערבה להחזיר דבר לקדושה.

עקירת כוחו של עשו על ידי ערבות כנגד רחל

ערבות הוא כוחה של רחל.

מה כוחה של רחל? "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה". יש כאן צירוף דמ' עות העינים ומי הפה, כלומר, בבכייה של רחל מתגלה צירוף של מים מלוי-חיים למים מתוקים. ואז נמתקו מים מלוחים. ומכח הזה מתגלה ושבנו בנים לגבולים.

מאיפה יש כח לרחל? רק מכח המים של אברהם אבינו.

זה כל המהלך של סוכות, בחג נידונין על מים. מה השייכות בין מים לסור-

של עיגול, להחזיר את הדבר בחזרה לשורשה. ויש מהלך נוסף בערבה, מצד יוסף. זה הערבה שאוגדים אותו עם הלולב.

חז"ל אומרים: שטנו של עשו נקרא יוסף. ותהי בית יעקב אש, בית יוסף להבה, ובית עשו לקש. להבה שור-שו להב, אותיות הבל. הלהב עושה את עשו לקש, להבל. זה מדתו של יוסף. זה כח הכנעה לגמרי אחרת של ע' אומות ששורשם בעשו, מכח יוסף. וזו סוגיא ארוכה - איך מכניעים עשו מכח יוסף. לענינו דידן, זה מכח הערבה שהוא כוחו של יוסף.

..ותהי בית יעקב אש, ובית יוסף להבה, ועשו לקש". הגמרא בסוכה אומרת: 'אבר קטן יש באדם, משביע עו רעב, רעבו משביע'. זה נאמר על איזה אבר בפרטות? על האות ברית קודש. כלומר - על האות ברית קודש נאמר 'רעב'. רעב, אותיות ערבה. שם התיקון הוא בסוד 'מרעיבו', ולא בסוד 'מאכילו' בבחינת "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", שמאכילים לסטרא אחרא את חלקו - אלא, איך יוסף מתקן האדמימיות של עשו, את האכילה של עשו? בסוד 'מרעיבו'.

יעקב נתן האדמימיות לעשו, כלומר, יעקב נתן לעשו את חלקו, בבחינת שעיר לעזאזל ביו"כ. (זה גם נקרא מים אחרונים חובה. יש מים ראשונים ששייכים לקדושה, ומים אחרונים שייכים לסטרא אחרא. במים אחרונים חובה, נותנים לס"א את חלקו). זה התיקון של כח עשו מצד יעקב. זה האבחנה של "אם רעב שונאך, האכיל להו לחם".

ומה התיקון לכח עשו מצד רחל? זה כח האדמימיות שבערבה, שמקיפים את מזבח בערבה אדומה ואז מחזירים את הכח האדמימיות לקדושה.

ומה התיקון לכח עשו מצד כח הערבה של יוסף? יוסף הופך כל ערב לרעב. עשו אמר "הלעיטני מן האדום האדום הזה" - הוא רוצה את הערי-

כות? ע' פרי החג בסוכות, ודין על המים בסוכות, הם לא שני סוגיות. אלא, כדי לעקור ע' אומות העולם, זה ע' ע' פרי החג, וכדי לעקור ישמ"עאל צריך תשובה, ואיך עוקרים את עשו? מכח בחג נידונין על המים.

מה נידון בחג על המים? בודאי, כמה מים ירדו ואיך הם ירדו. אבל בעו"מק הדבר, בכל השנה יש ניסוך היין ובסוכות יש ניסוך המים, כי בשאר השנה מתגלה יין שהוא כח האדמימיות, אבל המים הם לבנים ושקופים. בשאר השנה לא הצלחנו לעקור לגמרי את האדמימיות כי יש שליטה לעשו. נשאר לנו רק חלק של אדום דקדושה שהוא יין אדום, בסוד יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. אבל נשאר הדבר יין. איפה אני ממתק את היין והופך אותו ללבן? יש מהלך של יו"כ להפוך הכל ללבן, "כשילג ילבינו". ובסוכות, מעתיקים את האדום ללבן על ידי שמגלים איך שאברהם אבינו חי, ואז אין כח לעשו לומר "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה". כאשר מגלים בת נדיב, בתו של אברהם אבינו, אז חוזרים ומגלים המים של אברהם אבינו.

סוכות כנגד יעקב, אבל סוכות כנגד מים שזה אברהם אבינו וא"כ מדוע בחג סוכות נידונין על המים? כי רק מכח מים של אברהם יכול יעקב ללחום עם עשו. ואז יעקב עוקר כוחו של עשו, מכח המים של אברהם. ומכח כך יעקב מחזיר את הכח של עשו לקדושה. בתחילה כאשר יעקב נלחם עם עשו, הוא נתן לעשו את האדום. אבל התיקון השלם לקחת בחזרה את האדמימיות מעשו. ואז החזרנו את האדמימיות של עשו, מכח המים. זה עומק ענינו של ערבה. שורש התיקון הוא גילוי המים שמתקן הערבה.

ערבות כנגד יוסף

עד השתא דיברנו על כח הערבה מצד היקף, שהוא כוחה של רחל, כח

שבע' מתקן את כל שורש רמח אב-רים. אברהם מדתו חסד, הוא היפוך הגמור ממהלך של 'מרעיבו'. ומצד כך בעומק יכול לצאת ממנו עשו שי-עקב נתן לו את האדום הזה. השורש לזה בכח הנתינה של אברהם. אבל האדום הזה מתקלקל, כאשר אברהם אמר "יוקח נא מעט מים", זה מה שהוא נתן להם, ואחרי כן אמר "סעדו לבכם", אבל לבסוף לא נתן להם את הפת, כי אומרים חז"ל ששרה פיר-סה נדה, נמצא שזה גורם אדמימיות דקלקול. מעיקרא אברהם נתן להם ממדתו שהוא כולו חסד, אבל המקום הזה גרם דין, אדמימיות, ומכוח כך לא יכול לתת עוד. זה הכח של 'מרעי-בו' שהתגלה אצל אברהם. כאן שורש התיקון לעשו שלא נתן לו את מאכ-לו. מה שהיה נראה כקלקול, כי שרה פירסה נדה, כאן בעצם נעשה השו-רש לתיקון, סוד 'מרעיבו', מדתו של יוסף, האדום הזה גורם העדר נתינה, שהאדום הזה לא נותן לעשו את חלקו. (סוכות 025 ערבות באגדתא תשע"ב)

להו לחם" - זה דרך של עקמימות. שם אני נותן לרע את חלקו ומכח כך אני מכלה לו לבסוף. בעצם אין כאן תיקון שלימה. אבל יוסף מכח 'מרעי-בו', מכח "וינס חוצה", מגלה תיקון במהלך דרך ישרה, וזה ערבה במהלך של רעב.

בהבנה פשוטה, ערבות נקרא רעב כי הם דומים לאדם שאין לו תורה או מצוות. זה רעב דקלקול. אבל מצד התיקון, ערבות כנגד יוסף שהם הר-עבון האמיתי וזה עוקר השורש של ע"ב אומות העולם.

מכח כך אומרים חז"ל שהד' מי-נים הם כלי זיין לנצח המלחמה בין אומות העולם לישראל, ואיך הערבה מנצח המלחמה? על ידי אבר קטן באדם, 'מרעיבו משביעו', ומכח כך אומרים רבותינו שזה מתקן את כל האיברים כולם.

זה הסוד של אברהם בגמטריא רמ"ח, כלומר כל רמ"ח אברים. 'מרעיבו

בות שבאדום. בא יוסף בכח הערבה להפוך את הערב לרעב. אצל יוסף נאמר "וינס חוצה". שם מתגלה הכח של 'מרעיבו שבע'. מכח כך, יוסף מבטל כח היניקה של עשו - מכח 'מרעיבו'. שמה יוסף מפקיע לגמרי את המהלך של 'מאכילו'.

זה כוחו של יוסף להכניע עשו מכח הערבות בסוד 'מרעיבו'.

'בסוכות נידונים על המים'. שמה לא מתגלה "אם רעב שונאיך, האכילהו לחם", שמה לא מתגלה סוד 'מים אחרונים חובה' לתת לרע את חלקו, אלא, 'בסוכות נידונים על המים' - שמה מתגלה סוד 'מרעיבו', להרעי-בו דייקא ולא להאכילו, ואז אין אין כח יניקה לרע. ואז חוזר כוחו של רע לשורשו בקדושה.

זה נקרא הכח של 'אורח מיישר' של יוסף, להלוך בדרך ישרה, להרעיב את הדבר ולא לתת לרע את חלקו.

הדרך של "אם רעב שונאיך האכי-

הנני הולך למות

כח ההעתקה דקלקול, שמביא אותו ל"הנה הולך למות".

זה עומק ההתנגדות של עשו ליעקב.

בצד הקדושה, כח השערות מעלה את האדם ללמעלה מהשגתו, שזה רוח הקודש. אבל בצד הקלקול, השערות מתגלה באדום, שורש חורבן.

ברור שזה שורש כח המות שבעולם, בשבעה מלכי אדום שמלכו קודם שנברא העולם. שורש המות התגלה ב"רוח אלוקים מרחפת", שזה רפ"ח מ"ת. אותו רוח רק 'פורחת' לעי-לא ואינו מתגלה בצד התחתון - זה מתגלה בצד הקלקול, במלכי אדום שמתו.

וכולו שעיר" - זה מתגלה מכח הג-בורה, האדום הנמצא בכח ההעתקה. שם הושרש הדבר להעתיק את הדבר באופן של תוקף וגבורה. רק שכמובן שמה שהתגלה בעשו היא לא הצד העליון של כח ההעתקה אלא צד הנפילה שבו שמכוחו נתגלה יסוד העפר דקלקול.

עשו הוא "אדמוני", והוא "איש שיער", והוא אמר "הנני הולך למות" - ברור שהשורש של המיתה הזה הוא מכח ההעתקה.

היפוך הרוח העליונה, קול רוח דיבור, ההיפוך של עשו הוא יעקב, שנאמר בו "הקול קול יעקב", ובדקות, יעקב כנגד יסוד הרוח דקדושה. היפוך רוח של יעקב היא כח השערות של עשו,

עשו נקרא איש 'שעיר', הוא מדר-גת שערות דקלקול, והוא זה שאמר "הנני הולך למות". ברור שמה שעשו נקרא "איש שעיר", ומה שעשו אמר "הנני הולך למות", זה לא שני דברים, אלא שורשם חד.

הרוח התחתונה נקרא ארך אפים, והיא רוח שמאריכה וממשיכה את הדבר, וזה כח הרחמים, ושורשו במים שברוח. והרוח עליונה נקרא רוח של העתקה או רוח של דילוג, וזה כח האש שברוח. מצד כך - זה האדמימיות שברוח.

עשו שנקרא איש שעיר, והוא כולו אדום. מתגלה בו כח של העתקה מכח הגבורה, אדום. כח השערות שמתגלה בעשו, שהוא כולו "אדמוני

ליקוטים מהשבה

דוד המלך – רוחו של משיח נגד רוחו של עשו

ברור שההיפוך של רוח דקלקול של עשו, זה מה שאומרים חז"ל "ורוח אלוקים מרחפת על פני המים" - 'זה רוחו של משיח'.

בדוד המלך נאמר שהוא היה "אדי מוני". ברור, כי הוא בא לתקן תפיסת המות שמתגלה באדם, בשבעה מלכי אדם שמלכו קודם שנברא העולם. זה מקום הקלקול בשורשו, ומקום תיקונו זה רוחו של משיח, שזה גילוי של דוד המלך. ברור, מה שדוד המלך נקרא 'בר נפלי', ואין לו חיים, כי היה לו את עצם שורש תחיית המות.

כל אדם שהוא מת - ימי חייו הם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, יש לו איזשהו רוח, רק ברובם זה מתגלה כ'קצר רוח'. האדם חי או שבעים שנה או שמונים שנה וכן על זה הדרך. אבל יש איזשהו רוח. אבל בדוד המלך שנקרא בר נפלי, אין לו שום רוח. כל מה שיש לו - זה עפר. לכן הוא נקרא בר נפלי, אין לו שום

ומה מתגלה על הראש? השערות. כל כוחו של דוד המלך שהוא אדמוני בא לתקן את האדמימיות של כח ותוקף הגבורה.

שתי סוגי גבורה בנפש – גבורה של תוקף האש, וגבורה מכח דילוג והעתקה של רוח

לפי"ז נבין נקודה מאד דקה בנפש. זה לא שייך לרוב בני אדם, אבל למי שזה שייך, זה שייך.

על דרך כאשר מתגלה קומה בנפש שיש לו תוקף של דין וגבורה, לאיזה יסוד האדם משתייך את זה? ליסוד האש. אבל צריך להבין שיש מי שהגבורה מגיע מהאש שבלוע ברוח, ויש מי שכח הגבורה מגיע מכח ההעתקה. אלו הם שתי סוגי גבורה לגמרי שונות.

כח הגבורה בנפש יכול להתגלות מיסוד האש, אבל הוא גם יכול לחול משורש האש, שהוא רוח העליונה, שהוא כח הדילוג, כח ההעתקה. מצד כך היה, דוד המלך היה אדמוני לא מדין גבורות עשו כפשוטו, אלא מכח ההעתקה העליונה, שמגיע מיסוד הרוח. (דע את מידותיה מהות המידות 076 רוח - דילוג כשורש כח ההעתקה שבנפש)

קיום של חיות. כי מעיקרא מעיקר יסודו, נעלם אצלו הרוח. למה? כי הוא כולו רוח בלתי נתפסת.

בצד הנפילה, זה רוח שהוא כולו מות. על דרך כלל כאשר נתגלה רוח נתפסת ורוח בלתי נתפסת, הרוח נתפסת כשלעצמה נותנת המשכה לחיים, רק כיון שהיא נופלת אל תוך העפר, העפר על רוח הנתפסת מעמידה את החיים באופן שהוא מת: כרת, מיתה בידי שמים, מיתה בגיל חמישים או בששים או בשבעים וכן על זה הדרך. זה צורת מיתתו. מדוע? כי הרוח בלתי נתפסת יש לה גילוי, רק שהיא נפלה לעפר, וכפי השיעור שהעפר חלה על הרוח בלתי נתפסת, כך ימי שיעור חייו של האדם, ברור.

אבל אצל דוד המלך שאין לו כלל חיים, הרוח הנתפסת בלתי גלויה אצלו כלל.

כל ענינו בעצם דילוג. על דוד המלך נאמר "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה". מאיפה נעשה האבן לראש פינה? זה גופא כוחו של דוד המלך שהוא רוח של העתקה, רוח של דילוג. הוא מדלג מתתא, מאותו מקום של אבן מאסו, אבן זה יסוד העפר - ולאיפה הוא מדלג? לראש.

ותכהינה עיני מראות

גילוי אור העליון, שעל ידי כן הוא לא רואה מציאות התחתונה. לא כסומא שראיתו מושפל למטה והוא לא רואה באופן הגשמי וק"ו שהוא לא רואה באופן רוחני, אלא יצחק נעשה סומא למעליותא.

והדבר הזה נעשה דייקא כאשר הוא עלה להיות עולה תמימה ששם הוא עלה לראייה יותר עליונה, שמכח כך הוא רואה רק טוב והוא לא רואה רע. ולכן רצה לברך את עשו כי הוא לא ראה את הרע של עשו, כי היה במד-

שנעשה עולה תמימה, כח הראייה שלו עלה לעילא, ולכן הוא לא מה שקורה לתתא.

זה לא שהוא נעשה סגי נהור כפשוטו, כדרך אדם רגיל שתופסים שיצחק אבינו היא סומא כאחד מהארבעה שחשובים כמת, ובודאי חז"ל לא באים לומר על יצחק אבינו שהיה סומא בתפיסה התחתונה של סומא, הם לא באו לומר שיצחק אבינו נעשה סגי נהור כפשוטו. אלא, הכוונה הוא שיצחק אבינו נעשה סגי נהור מתוקף

... ביצחק אבינו נאמר "ותכהינה עיני מראות", לחד מ"ד כי נעשה סומא מכח דמעות המלאכים שבכו בשעת העקידה ונפלו דמעותיהם אל עינים של יצחק, ולחד מ"ד נסמא עיניו מחמת עשן העבודה זרה של נשי עשו, וא"כ מתגלה ביצחק היפוך ממה שמתגלה בכל אדם שהדמעות אינו עושהו סגי נהור, אלא ביצחק מתגלה שהדמעות עשהו לסגי נהור.

רבותינו אומרים מה עומק הענין שיצחק אבינו נעשה סגי נהור, כי בשעה

העשן של אלו, שהיה אש, האש עלה המים לעילא לרוח, על ידי שהוא נעשה סגי נהור.

התיקון לעבודה זרה על ידי עשן העבודה זרה שזה מחזיר את העבודה זרה לשמים להיות אור בגמטריא רז. כמו שאחר היה לו תיקון, גם אלהים אחרים של עבודה זרה יש להם תיקון. החלק של החמשה מיני ערב רב שבדבר הוא זה שיתבטל, ושאר החלקים יחזרו לשורשם.

בתמצית, התיקון למורת רוח, המרת רוח, נתגלה בעקידת יצחק, שיש צירוף של שתי תנועות ברוח, ירידה ועלייה, וזה נעשה על ידי יצחק שהוא בחינת אש. (דע את מידותיך יסוד המידות 086 רוח - מרירות רוח ותיקונו)

בעומק, המלח של הדמעות המלאים כים ירדו לעינים של יצחק, היפוך העלייה של המים התחתונים על ידי המלח שעל ידי הבכיה שלהם, שזה עלייה לעילא מכח דמעות. וא"כ מתגלה כאן דבר והפוכו.

מחד, היה מורת רוח אצל יצחק ורבקה, שזה רוח שהושפלה למים, שהמרירות גרמה הורדה לתא, ומכח כך נעשה סגי נהור, לחד מ"ד מכח דמעות המלאים ולחד מ"ד מעשן העבודה זרה של נשי עשו. ואיך המורת הרוח הזה נתקן? כבר נתבאר איך נתקן ראייתו על ידי דמעות המלאים כים, וזה היה על ידי שירדו הדמעות האלו לתתא, אבל גם למ"ד שנעשה סגי נהור מכח עשן העבודה זרה היה תיקון. איך? כי בזה שנעשה סגי נהור, נעשה עלייה של המים לרוח. מכח

רגה של ראייה טובה שהיא למעלה מראיית טוב ורע מעורבים אהדדי.

כאשר יצחק אבינו נעשה סגי נהור מכח דמעות - ברור שהדמעות אלו הם אותם דמעות של על כל קרבנך תקריב מלח. הר יצחק היה קרבן, ואיך מתגלה "על כל קרבנך תקריב מלח" ביצחק? בדמעות המלאים שנפלו לעיניו, שם מתגלה המלח הקרבנות. מיהו הקרבן בה"א הידיעה? זה קרבנו של יצחק, שנעשה עולה תמימה. לא כתוב שאברהם אבינו לקח מלח, מפורש בקרא שהוא לקח כמה דברים אבל לא כתוב מלח, ומכאן כל המלח שם היה מכח המים מלוחים של דמעות המלאים ועל ידי כן הוא עלה.

בתפיסה הפשוטה, על ידי מלח הקרבנות יכולים המים לעלות. אבל

ספר זה נקרא **אאלפך חכמה**, בו לוקטו ענייני חכמה הבנויים על תורת האותיות, לפי שורשי האותיות, מתוך דברים שנאמרו ונכתבו באלפי שיעורים (בלמעלה מעשרים השנים האחרונות).

שם זה הוא על פי הַתְּחִלָּה וְאֵלֶּפֶךָ תְּכַמְּהָ (איוב לג, לג), כי בו רמוז אופן התגלות והתפשטות התורה ממקורה. שהנה כידוע התורה מתחילה באות ב"ת, בראשית, אף על פי שהאות הראשונה היא אל"ף. ולמרות שבתחילת התורה נעלמה האל"ף, כאמור, חזרה היא ונתגלתה ב'אנוכי' שבמתן תורה (אלפא ביתא דרבי עקיבא. ז"ח רות מט ע"א). וביאור הדבר, שהתגלות התורה, אף שהחלה בכריאת העולם, שהרי 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', עדיין נשאר בה עומק צפון ומכוסה, הרמז **בא'**, שהיא כנגד 'כתר עילאה' (עי' תיקו"ז ע, קכז ע"א), והוא לא נתגלה אלא במתן תורה.

אאלפך חכמה

תפילת יצחק

"וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לְה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, כִּי עֲקָרָה הוּא, וַיַּעֲתֶר לוֹ ה' וַתֵּהָר רַבָּקָה אִשְׁתּוֹ" (כה כא)

והשאלה היא, מדוע הוא לא התחיל להתפלל בעשר שנים מהזמן שרבקה הייתה בת שלוש וראויה לעיבור?

תשובה:

בוודאי שיש להתפלל בכל מצב בתחילתו ממש. ואף יצחק עשה כן. אולם לאחר מכן הוסיף יותר בתפלה מפני שנצרך הארה גדולה יותר, כמ"ש "ויעתר", ופירש"י הרבה והפציר בתפלה. ועיין בראשית רבה (סג, ה), ובגור אריה שם.

תפילת יצחק לה' - תפילה בתחילת הצרה, וריבוי תפילה לאחר מכן

שאלה:

בפרשת תולדות מובא שיצחק היה בן ששים כאשר נולדו יעקב ועשו. ורש"י כתב שכאשר הוא התחתן עם רבקה כשהוא היה בן ארבעים, והיא הייתה בת שלוש, והוא חיכה עשר שנים עד שהיא תוכל להתעבר, כלומר עד שהוא היה בן חמישים והיא בת שלוש עשרה. ובמשך עשר שנים הוא ציפה והמתין וקווה לילדים, ולאחר מכן כשהוא ראה שהיא עקרה, הוא התחיל להתפלל.

יעקב ועשו

"וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקַרְבָּה" (כה כב)

הסיבה הפנימית לעלייה בחולאי הנפש - סתירות בנפש בבחינת "שני גוים בבטןך"

בפנימיות, מפני שברוב הנשמות מגולגלים כמה נשמות יחד, או גלגול גמור, או ניצוצות, ועל ידי זה נעשה סתירות רבות בנפש, בבחינת שני גוים בבטןך.

"והאמר אם כן למה זה אנכי, ותלך לדרש את ה' ותלך - לבית מדרשו של עבר (שכל טוב, שם)

שאלה:

למה אנחנו רואים עלייה גדולה בכל מיני חולאי נפש שלא ראינו בדורות הקודמים?

תשובה:

בחיצוניות, מפני עומס החומר הרב, ורוב המידע, שעל ידי זה נגרם חוסר שקט ויישוב הדעת וריבוי מתחים ועוד.

תורת שם ועבר - תורה במדרגת 'שמות' ו'עיבור'

תשובה:

בבית מדרשו של "שם", עסקו ב"שמות", ולכך נקרא שם, כי כל עסקו בשמות. בבית מדרשו של "עבר", עסקו בתורה במדרגת עיבור, ולכך נקרא עבר, ולכך על עסקי עובר הלכה רבקה לשאול דייקא.

ובעומק, תורה של קודם מתן תורה היא תורת קטנות, מדרגת שמות, מדרגת עיבור. ותורה שקבלנו במתן תורה, היא מוחין דגדלות, השכלה וראיה.

שאלה:

מוזכר הרבה פעמים בחז"ל שהאבות למדו בבית מדרשם של שם ועבר, כך נכתב כלפי יצחק, וכן רבקה הלכה לבית מדרשם של שם ועבר לשמוע מה בפיהם על "ויתרוצצו הבנים בקרבה". כמו כן, רש"י בפרשת וישב כותב שלימד יעקב אבינו ע"ה את יוסף בנו מה שלמד בבית מדרשם של שם ועבר.

ושאלתי היא, מה למדו בבית מדרשם של שם ועבר? והאם ישנה משמעות מסוימת לתורת שם ועבר היו כלפינו, או שאין לנו שום יחסיות אליה אחר שקיבלנו את התורה במעמד הר סיני?

ישראל [יעקב] - צורת אדם, אומות העולם [עשו - אדום] - "דמות" צורת אדם

שאלה:

הרב ביאר שבפנימיות ישראל הם בבחינת "אור", והגוים הם בחינת "ניצוצות". לפי זה, אם כל המציאות החיצונית היא השתלשלות מהפנימית, מדוע זה לא מתראה בגוף? מדוע נראה שגם ליהודי וגם לגוי יש צורה שלמה של גוף, ולגוי אין "ניצוצות" של גוף?

תשובה:

ניצוצות של צורת אדם בהתראות של חלקים בפועל זהו כבעל חי, צומם, ודומם, שהם חלקי צורת אדם. לעומת כך

אזה"ע הם דמות צורת "נפשו הבהמית של ישראל", ולכך יש להם צורת אדם, אולם צורת נפש בהמית של ישראל. וזהו ישראל ואזה"ע, יעקב ועשו, עשו, אדום, ולשון מדמה, דמות של ישראל.

"וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ פִּאֲדָרְתַּי שְׁעָרַי, וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשׂוֹ" (כה)

(כה)

ויקראו שמו עשו - הכל קראו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה (שם)

עשו דתיקון

שאלה:

מהו ההבדל בין עתיק לאריך ביחס לגילוי היחידה גם ב"מעשה"?

תשובה:

בסוד אריך, דבקות ביחידה, היא "במעשה". שערות הראש, עשו דתיקון, נזיר, איש שעיר, מלשון עשוי וגמור. שערות - אור חיה, שעולה ליחידה.

בסוד עתיק, דבקות ביחידה, היא "למעלה מן המעשה", כי היא מלכות של עולם עליון, א"ק, ואינו בערך מעשה. ובו נאמר כולם בחכמה "עשית", כנודע. ובערכו החכמה היא עשיה. והוא למעלה מן השערות, שערות נזיר.

סוד חיה - "אחדות" אחת - סוד משיח בן יוסף. ושם היה הפגם של בני אפרים שיצאו קודם זמן הגאולה, וד"ל. סוד יחידה - "אחד" בעצם, לא "אחדות" - משיח בן דוד.

אהבת יצחק לעשו

"וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו, כִּי צִיד בְּפִיו" (שם כה)

מבטו של יצחק על עשיו - בבחינת 'אהבה המקלקלת את השורה'

שאלה:

בדורנו שהרע שולט גם במחנה היראים, והרוח הכללית הנושבת היא של קנאה תאוה וכבוד ואין פוצה פה, דבר שגורם למתבונן כעס פנימי עד כדי שברון לב. כיצד יש להביט על תהלוכות הדור באופן שיהיה זה מבט חיובי, ולא מבט שלילי?

תשובה:

ראשית, כאשר יש אהבת ישראל בלב, המבט השכלי יכול להשתנות יותר בקל. אולם כאשר חסרה אהבה, הרי זה מבט

כאשר יש לאדם אהבה עמוקה אזי אהבה מקלקלת את השורה, והוא פחות רואה את החסרונות. כדוגמת מה שכביכול יצחק אבינו לא ראה את חסרונותיו של עשיו. וגם החסרונות שיש הם בבחינת "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", מפני ש"ה' אלקיו עמו" בחיבה ורעות. וכאשר בכל אופן רואה חסרונות, משייכם להנהגת היחוד, ולא לבחירה.

אולם, האדם סוף כל סוף בעל גוף, ובגוף חסרה אהבה,

שויתי הויה לנגדי תמיד

ואין מבט של יחוד, ולפיכך סובל מכך. ועליו לקבל היסורים באהבה, ויסורים אלו גופא מזככים גופו ולבו של האדם. וזהו השתתפות האדם בצערא דשכינתא, שאין עיקר הגלות

במדרגת מקום, אלא עיקר הגלות במדרגת נפש, שירדו בניה ממדרגתם.

ברכה

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ יִצְחָק אָבִינוּ, גִּשָּׁה נָא וּשְׁקָה לִי בְּנִי, וַיִּגַּשׁ וַיִּשָּׁק לוֹ, וַיֵּרָח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, וַיְבָרְכֵהוּ, וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנֵי פְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר פָּרְכוּ ה' (שם כו-כז)

מהות ברכת איש לרעהו

שאלה:

מדוע כאשר האדם מברך את השני, זה משפיע?

תשובה:

כבר ביאר ר' חיים מואלז'ין, על הפסוק יעקב חבל נחלתו, כי מדרגת ישראל כחבל, שכאשר מנענעים אותו למטה מתנועע למעלה, ולהיפך. ולכך, כאשר בר ישראל מברך את רעהו, הוא מעורר את הפה העליון של צלם אלוקים שלמעלה,

כמ"ש בצלם אלקים עשה את האדם. וכן מעורר את מדרגת הברכה בשורשה. ואינו מדרגת תפלה, אלא מדרגת חסד. וכמ"ש חז"ל, דע מה למעלה - ממך. שכל פעולה למעלה נפעלת ממך. וכל פעולת בר ישראל פועלת בעליונים. וק"ו באופן שמברך ב"אהבה", שמעורר כח האהבה, כח האחד (כנודע אהבה בגימט' אחד), ואזי מעורר אור השכינה, שהיא סוד שמו אחד.

התפקיד שהנצרות

שאענין ישו ימ"ש ע"פ פנימיות התורה - שילוש דקלקול

שאלה:

שלום הרב, אני לא מבין את התפקיד שהנצרות משמשת בהיסטוריה העולמית. האם הרב יכול להסביר מהפנימיות של התורה מהו תפקידו של ישו?

תשובה:

עיין ספר השרשים לרד"ק (ערך נצר) פירוש, שמורות ונשגבות מהשיג אליהם לדעתם. ועיין רש"י (ירמיהו לא, ה) נוצרים, צופים בראשי מגדלים להכריז קול שנשמע למרחוק, ל"א נוצרים כמו נוצר חסד לאלפים, לשון שומרים. והבן ששורש יניקתם מ"נוצר חסד". וזהו "חסד לאומים חטאת".

ובגדר הדינים של הנוצרים עיין רמב"ם הלכות עכו"ם פ"ט ה"ד. וכן הלכות מאכלות אסורות פ"א הלכה ז', פיה"מ ע"ז א, ג. וכן בסוף הלכות מלכים (ומבואר שם שאמונתם מבוא ואמצעי להאיר את אור האמונה האמתית, עיי"ש). (ועיין שו"ת תשובות ונהגות כרך ג' סימן שי"ז).

ורש"י במקומות רבים פירש מינין, תלמידי ישו, עיין ברכות י"ב ע"ב ד"ה מינות, ר"ה יז ע"א ד"ה המינין, יומא מ ע"ב, ועוד. ולעומת כך עיין תוס' ע"ז ב' ע"א ד"ה אסור, שו"ת רש"י שכ"ז, רבינו ירוחם נתיב יז ח"ה, מאירי ע"ז ח ע"א, וכן באר הגולה חו"מ רס"ו אות ב', וכן תכ"ה אות ש'. וכן שו"ת שאילת יעב"ץ מ"א.

ועיין סנהדרין (מג ע"א), ישו הנוצרי יוצא לסיקל על שכישה והסית והדיח את ישראל, ועיין סוטה (מז ע"א), כל המעשה עמו.

והנה שורש הנצרות נקרא ע"ש אדום - עשו, עיין ספר העקרים (מאמר רביעי, פרק מב). ועיין ספר המספיק לעובדי השם לר' אברהם בן הרמב"ם (בראשית פרק כה, פסוק כג), ובסוף בית שני כאשר נחלשו ישראל, וגברו אדום, והם היו סיבה לחורבן בית שני, כמו שהתנבא דוד בזה, ואמר, זכר ה' לבני אדום את יום ירושלים, כלומר מיסדי שיטתם אחרי מות ישו ימח שמו כמה שנים, כמו שהוא מפורסם, ולפיכך נתיחסו הנוצרים כולם לאדום. ועיין אברבנאל (ישעי' פרק לה) שכתב,

כל הנוצרים המאמינים בדת ישו הם בלי ספק בני אדום, בני עשו, ועיי"ש עוד, ולהיות ישו הנוצרים תחת מאדים, היה דמו בראשו.

**והבן שיש התנגדות עשו - אדום
ליעקב, ושורשו ויתרוצצו הבנים
בקרבה, וכל המשכו. ויש התנגדות
של עשו - אדום ליוסף הנקרא שטנו
של עשו. ועיקר גילוי עשו כנגד יעקב,
ועיקר גילוי ישו ימ"ש נגד יוסף. ולכך
חדשו ברית חדשה כנגד ברית האמת,
שהיא מדתו של יוסף. וזהו שמו יש-
ו, י"ש עולמות כנגד י"ש עולמות
לכל צדיק, ואות ו', אות ברית קודש
שצורתו וא"ו כנודע, והיא המדה
הששית, "כי כל בשמים ובארץ".
ולכך מת ישו ביום שישי
(עיינן אוצר המדרשים).**

ונודע שישו שם אביו היה יוסף בן פנדירא, ושם אמו מרים. עיין ספר הגימטריאות לר' יהודה החסיד פרשת עקב. יוסף דייקא כנ"ל.

ועומק מדתו של יוסף דאחיד בשמיא וארעא, חיבור רוחניות וגשמיות, ולעומתם קליפת הנוצרים, כמ"ש ברד"ק (תהלים פרק יט, פסוק י) הכופרים הנוצרים שאומרים, כי התורה שנתנה בהר סיני היה לה זמן עד עת בא ישו הנוצרי, כי עד זמנו היתה גופנית, ומעת שבה הוא צוה להבין אותה רוחנית.

ועיין ספר הגימטריאות הנ"ל, לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב (דברים כג, יט), ומחיר כלב בגימטריא ישו, והוא פגם אות ברית קודש. והבן מאוד עוד, שישו קליפה למשיח בין יוסף, והוא בחינת אתנן זונה, וכן הוא קליפה למשיח בן דוד, והוא בחינת מחיר כלב. כמ"ש בפ"ב דשבת שביום מיתתו של דוד המלך שאל שלמה בנו ב' שאלות, א' על כבוד דוד שמוטל בחמה, ועל כלבים של אבא שרעבים.

ועיין פסקי ריא"ז (סנהדרין פ"ז ה"ג אות יג) ישו הנוצרי יהושע

שמו, וחכמים כינוי שמו ישו. ועיין פסקי הרי"ד (סנהדרין סג ע"ב) וישו הנוצרי ישוע שמו, וקראוהו ישו לגנאי. והבן ישוע קליפת יהושע בן נון משבט יוסף. ועיין עמק המלך (הקדמה) וכן אשם ששי (ישו) שהיה מקדיח תבשילו ברבים. והרי שהגדירו כ"שישי", יסוד - יוסף (וכן כתב שם כן פעמים רבות, כגון הקדמה ג' פרק ט, שער תיקוני התשובה פרק א' שער י"ז, פרק כ). וכן כתב בספר מפתח השמות לר"א אבולעפיה, פרשת נח, יום הששי, ישו הנוצרי. וכן כתב שם פרשת בא, וכן חותם יום הששי ישו הנוצרי, ונצלב בער"פ כמ"ש בסנהדרין (ולשיטת תוס' הרא"ש מז ע"א בסוטה איכא ב' ישו). בחינת שעה שישית. ועיי"ש שביאר את שורשו של ישו, שיסודו ממזר בן הנדה, חומר ראשון שהוא הבכור לכל נברא, עיי"ש.

ועיין גנזי רמח"ל (עמ' קד), סוד ירבעם היה מועד להיות משיח בן יוסף, וקליפת ישו השייכת לכך.

ועיין בהרחבה בספר מעיני הישועה לאברבנאל, מעיין ח, תמו, ה, ואילך. ועיין רמב"ן מאמר הויכוח. וספר הקבלה לראב"ד, וספר יוחסין מאמר ראשון, וכן שם אות השי"ן, ושם מאמר השישי. ועיין שו"ת יביע אומר, ח"ג, יו"ד, סימן ט'.

ומהות שיטתם (ויש לידע שבתוכם ישנם כמה כיתות, ואמונתם שונה) עיין ספר העקרים (מאמר שלישי, פרק כה) תורת ישו הנוצרי שבארה בפרוש, שהאלוה אב וכן ורוח הקודש ושכלם דבר אחד. וזה הר"ת אברהם: א - אב, ב - בן, רה - רוח הקודש, ם - מחוברים ביחד וזה נוצר חסד מידתו של אברהם בקדושה, ולעומתם הנוצרים. והוא קליפה בשורש לסוד תלת קשרין מתקשרין דא בדא קוב"ה אורייתא וישראל. ובהשתלשלות זו קליפה בפועל ל"משה ותרין משיחין", שהם בסוד תלת, וקליפת ישו קליפה למשיח כנ"ל. ולכך רמזו הנוצרים על הפסוק "עד כי יבא שילה", עליו, עיי"ש באברבנאל ועוד מפרשים, ומשה דא שילה בגימ' כמ"ש חז"ל. ועיין ר' חיים פלטיאל (ויחי, פרק מט, פסוק י) יבא שילה ולו, ר"ת ישו.

ועיין רמח"ל אדיר במרום (עמ' תס"ג), שישו הוא זמרי, ומשה נקבר מול בית פעור ע"מ לתקנו, כי משה סוד השילוש דקדושה, ולכך נידון ישו בצואה רותחת כמ"ש בגיטין (נז ע"א), שהוא בחינת עבודת פעור. ועיי"ש, שעטרה של דוד היתה שקועה שם, והיינו כח החיבור בין משיח בן יוסף למשיח בן דוד, שהוא משה.

שולחן ערוך

עם ביאור בלבני משכן אבנה

סימן י' - סעיף י': ממצנפת פטורה, ואפילו של ארצות המערב שישני ראשיה מושלכים על כתפיהם וגופם, ואע"פ שמתכסה בה ראשו ורובו פטור, כיון שעיקרה לכסות הראש, דכסותך אמר רחמנא (דברים, כב, יב) ולא כסות הראש.

בירור הלכה - סעיף י'

ומצינו כמה טעמים בפטור המצנפת.

ג. כתב הב"י מדברי הכפתור ופרח, וז"ל, מצנפות ארץ כנען וארץ מצרים שמקפלין כולה בסבוב כעטרה, ולא יראה ממנה זוית, תהיה פטורה, עכ"ל. והיינו שציצית בעי שיהא ד' קרנות. ובגד שיש בו ד' קרנות, אולם כל צורת לבושו אינו אלא בצורה שמקפלין כולה בסיבוב כעטרה, אין צורת לבישתו כבגד בעל קרנות, ולכך פטור. והוא קרוב למש"כ הרמ"א (סעיף יב) וז"ל, הואיל ואין כנפיהם עשויין שיהיו שנים לפנייהם ושנים לאחרייהם, מכוונות זו כנגד זו, פטורים, עכ"ל. וק"ו הכא שכל צורת לבישתו בסיבוב כעטרה, ודו"ק. וכמ"ש בשפתי חכמים (שמות, כח, ד) וז"ל, ופעם נקראת מצנפת, ע"ש שצונף בו כצניף, ופעם מגבעות ע"ש שמכסה ראשו ככובע, עכ"ל. עיין רש"י שם. וכמ"ש (ישעיה, כב, יח) צנוף יצנפך. ועיין רמב"ן (שם, שם, לא). וכתב בשפת אמת (תצוה, תרס"ג) וז"ל, מצנפת על ראשו, זה תכשיט, עכ"ל. ופשוט שתכשיט אינו חייב בציצית, והבן.

הלכה פסוקה - סעיף י'

מלבושים בגד שיש בו ד' קרנות, אולם אם צורת לבישתו היא בגלילת הקרנות, פטור מן הציצית.

פירוש על דרך הסוד - סעיף י'

מלנפת יש צה כמה חלקים.

א. עולה לגובה. ואמרו (ויק"ר, י, ו) מלנפת - לכפר על גסות הרוח, היך כד"א (שמות, כט) ושמת המלנפת על ראשו. מלנפת, אותיות קף-מתן. והיינו שמהותו לעלות לגובה. וכמ"ש (יחזקאל, כא) כה אמר ה' הסיר המלנפת והריס העטרה זאת לא זאת השפלה הגצה והגצוה השפיל. וכמ"ש (ילק"ש, שמות, כח, רמז שפ) מלנפת מכפרת על גסי הרוח, דאמר ר' חנינא, יצוא דצר שגצוה ויכפר על מעשה גצוה. ועיין שם (יחזקאל, כא, רמז, שסא). ועיין רמב"ן (שמות, כח, לא) וז"ל, מלנפת היא (מגבעת), אלא שקושר צה כל ראשו,

א. כמ"ש המחבר, כיון שעיקרה לכסות הראש, דכסותך אמר רחמנא ולא כסות הראש. וחידד בלבוש על אתר, וז"ל, דכסותך אשר תכסה בה אמר רחמנא שהוא כולל כיסוי כל הגוף, לפעמים ראשו עם גופו או גופו לבד אפילו בלא ראשו כמ"ש למעלה (ועיין לעיל סימן ח', סעיף ב'), אבל כיסוי הראש בלא גופו, לא מקרי כסות, עכ"ל.

והבן שבדבריו יש ב' חלקים. א. כאשר מכסה בה רק ראשו ולא גופו, אזי הפטור "כיסוי הראש לבדו בלא גופו לא מקרי כסות", ואזי מקור הילפותא ממילת "כסותך". ב. כאשר מכסה לפעמים ראשו ורובו ולפעמים ראשו בלבד, כלשון הלבוש שם, אזי מקור הפטור מכסותך אשר תכסה "בה", שהיא כסות שלפעמים מכסה ראשו עם גופו או גופו לבד אפילו בלא ראשו, כלשון הלבוש. וכמו שהביא הב"י את דברי העיטור, וז"ל, בספרי, בה, פרט למעופרת סובר שאין מתכסה בה ראשו ורובו, עכ"ל. וכן הובא בגר"א על אתר (ס"ק יז). שהפטור ילפינן מ"בה", כנ"ל. וגדרו שיהא עיקר כסותך "בה", אבל אם פעמים מכסה בו ראשו ורובו ופעמים מכסה בו ראשו, אינו עיקר כסותו בו, ולכך פטור, ודו"ק.

ב. כתב הגר"א (ס"ק יח) וז"ל, כמו שכתוב (כלאים, פ"ט, מ"ה) מוכרי כסות אלמא כיון שאין עשויין להגיין מפני החמה לא קרינן ביה תלבש, הכי נמי לא קרינן כיסוי הגוף, עכ"ל. והיינו שאם הוא עשוי רק לראשו, בודאי לא קרינן ביה כיסוי הגוף, כנ"ל. כי אינו מכסה גופו אלא ראשו בלבד. אלא אפילו אם עשוי לכסות בו גם ראשו ופעמים רובו או גופו, מ"מ כיון שעיקרו לראש, לא נקרא "כסות" הגוף, כי אינו בא לכסות הגוף, אלא דומה להעלאה. והבן מאוד שכיסוי נקרא אם תכליתו לכסות או מפני החמה, או מפני הקור, או לצניעות, וזולת זה אינו נקרא כסות מלשון כיסוי, ודו"ק.

וכו', ולכך הוצרך לעשותה קטנה לכה"ג, עכ"ל. ולפ"ז הוא קטן, אולם ברמב"ן (שם) כתב וז"ל, אמרו, שהמנפת ארכה שש עשרה אמה, והרי היא כעין זניף שזונף זה את ראשו, מגלגל ומחזיר ומגלגל ומחזיר סביב ראשו, כפל על כפל, עכ"ל. ועיין מזרחי (שם). ומגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קס"ד). ומגן דוד (אות י, ד"ה והנה מסגולת). וקהלת יעקב (ערך מצנפת).

ד. מנפת שמתפשטת אף לגופו, כמ"ש הז"י. והבן ששורש מנפת רק לראשו, היא מנפת של כה"ג, ושורש מנפת שירדת אף לגופו, היא מגבעת – מנפת של כהן הדיוט שירדת לתוך ראשו, היפך מנפת של כה"ג שמנפת וצפה על ראשו, כנ"ל.

וכתב צבת עין (אמור) וז"ל, בזמן שמנפת צראש כהן גדול, עטרה צראש כל אדם (גיטין, ז, ע"א), ויש לדקדק הלא כל הכהנים היה להם מנפת צראשם, ולמה הזכיר דוקא כה"ג, עכ"ל. ולהנ"ל ניחא, כי עיקר מנפת של כה"ג היא רק לראשו, אולם של כהן הדיוט עיקרה לראש, ויורדת למטה. ולכן רק בזמן שמנפת צראש כה"ג דייקא, אזי עטרה צראש כל אדם, והבן.

והעולה לכל ד' המהלכים, שמנפת עיקרה לראשו כנ"ל, ולכך פטורה מן הציניית. ואף מנפת של כהן הדיוט, עיקרה לראשו שירד (מדין חסד כמ"ש במגן דוד הנ"ל) אף לגופו, ודו"ק.

"ומעלה" הכפלים עליו, עכ"ל. וזהו "מעלה", ודו"ק. ועיין עמק המלך (ספר תיקוני שבת, פרק טז).

ב. לשון מניץ, כדבר גבוה המשקיף ומניץ על התחתון. וכמ"ש (זבחים, יט, ע"א) שערו היה נראה צין צין למנפת ששם מניחין תפילין, והניץ למטה והמנפת למטה (עיין רש"י, שמות, לט, לא). וכלשון הרמב"ן (שם, כח, לז) למדנו, שהמנפת למעלה בגובה הראש, ואינה עמוקה להיכנס בה כל הראש על המנת, עכ"ל. וניץ לשון הצלה, וכן שערות, בצנינת צנינות, כמ"ש בצנינות ראשי, וכמו שנתבאר לעיל. מנפת אותיות, נל-מפת. נך התנואלות, צנינת הצלה, והבן. ולפ"ז סדרם מתתא לעילא, ניץ – שערות – מנפת, כולם צנינת הצלה.

ג. לורת זניף סביב. כמ"ש השפתי חכמים (שמות, כח, ד) וז"ל, נקראת מנפת, ע"ש שזונף ראשו לזניף, עכ"ל. וכתב ר' אברהם בן הרמב"ם (שם) וז"ל, מנפת – שם צדד לזניף, עכ"ל. וכתב בצענח רזא (שם) וז"ל, הך של כה"ג קרוי מנפת, עכ"ל. ועיין רמב"ן (שמות, כח, לא) וז"ל, מפני שלא היה יכול להולמה, מפני הניץ, אלא נפה מלמעלה ניפה בעלמא, ושל כהן הדיוט קרוי מגבעות, מלשון גביעים, שהיה הולמו לגמרי ונתקבל הראש תוך צית קבולם, עכ"ל. וצבעלי התוס' (שם, שם, מ) כתבו וז"ל, שהמנפת היתה קטנה יותר (מכובע של כהן הדיוט), לפי שהיתה לכהן גדול, והוצרך לעשותה קטנה, מפני הניץ, שלא היה ממש על מצחו, כי אם קנת על השערות

בחינות עכשיו

שיטת ארבעת היסודות

The Four Elements Teachings

סדרת הספרים "ארבעת היסודות" אשר ספר זה הינו השישי שלה בסדרת, מהווה תמצית מעשית של משנת החיים המתבארת בספריו ושיעוריו של מחבר סדרת הספרים "בלבבי משכן אבנה".

עין חיים

עם ביאור בלבבי משכן אבנה שער דרושי הצלם ♦ שער העיבורים מ"ת ♦ ויתחלק לה' פרקים

פרק ב'

ברם להלן יתבאר בדברי הרב, שסדר המדרגות הפוך, כי עיבור של י"ב חודש הוא שייך לא"א, ועיבור דט' וז' חודשים שייכים למדרגת הזו"ן. ועיין שמן ששון על אתר.

להבין ב' שמועות סותרות הנידון הוא האם המדרגה התחתונה דעיבור הוא ארוך או קצר, ובסדר אנ"ך מתבאר שהעיבור הקצר הוא המדרגה העליונה, לעומת כך להלן מתבאר שהעיבור הארוך הוא המדרגה העליונה.

ונבאר ע"פ מה שנתבאר לעיל, שעיבור הוא מלשון 'מעבר' ומלשון 'עיבוי', דמדין מדרגת עיבור מלשון עי-בוי, המדרגה העליונה כוללת בתוכה יותר מדרגות, ולכן אזי העיבור ארוך יותר, י"ב חודש, מחמת העיבוי, ואין כוונת הדבר עיבוי כפשוטו שהוא עיבוי של הגשמה, כי זו הבחנה של בנין הכלים, אלא הוא עיבוי בסוד 'עולם חסד יבנה', כלומר ככל שהמדרגה עליונה יותר מתגלה בה יותר מדרגת הע"ב, שהוא החסד, כי בא"א השפעת החסד גדול יותר מזו"ן, ולכן העיבור במדרגה התחתונה הוא קצר יותר, מחמת העדר חסד בערך לא"א, ובמדרגה העליונה העיבור ארוך יותר משום ריבוי חסד^א. לעומת כך במדרגת עיבור מלשון מעבר, ככל שהמדרגה עליונה יותר היא נצרכת פחות זמן של 'מעבר', ולכן העיבור הקצר הוא של המדרגה העליונה, והעיבור הארוך הוא של המדרגה התחתונה, ולכן מדרגת הכלים העיבור הוא י"ב חודש.

ועיין בש"ש^ב שהביא משער הגילגולים שהם ה' מדרגות עיבור, כלומר אמנם במציאות העיבור הם ודאי רק ג' מד-רגות, אך יש ה' מדרגות עיבור, א' הנשמות הגבוהות שהם נשמות חדשות אמיתיות הם בסוד עיבור די"ב חודש, ב' הנשמות שנשתיירו באדם ונקראים חדשים אך לא לגמרי

ונבאר עתה סדרי העיבורים בבחי' חיצוניות ופנימיות, ונאמר כי הנה ג' זמני עיבורים יש. א' הוא עיבור די"ב חודש כנזכר בגמרא מעשה דהוי אשתהי תריסר ירחי שתא ואכ-שריה רבה תוספאה: והיינו שתלה בבעל ראשון, דאפשר דאשתהי בעיבור עד י"ב חודש.

ב' הוא עיבור של ט' חדשים המורגל תמיד ברוב העולם. ג' עיבור של ז' חדשים: ז' חודשים היינו כשילדת אף למ-קוטעין.

הוזכר לעיל ב' תפיסות במהות העיבור, מלשון 'עיבוי' ומלשון 'מעבר', והם ב' הגדרות של מהות בעיבור. ובה-דרגה יותר חדה, עיבור אותיות ע"כ רי"ו^א, דהיינו עיבור כולל בתוכו חסדים וגבורות, ע"כ-חסד, רי"ו גימט' גבורה.

מעתה לפי ב' הגדרות העיבור הנ"ל מתבאר ששורש העיבור מדין 'עיבוי' הוא מצד שורש 'החסד', בסוד כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכן בנין הכלים שנעשה ע"י שהאור נעשה עב יותר עד שנתהוו הכלים, לקבל את החסד. והוא שורש מילוי הוי"ה דיודי"ן ע"ב. לעומת כך רי"ו שהוא גימט' גבורה בבחינת שם אלה"ים, דהיינו ששם אלה"ים מהותו הוא שפונה 'אל' זולתו, שורשו הוא בעי-בור מצד ההגדרה שעיבור הוא בחינת 'מעבר', כלומר הוא 'פונה למישהו אחר' 'למשהו אחר', והוא ע"י מעבר לשלב הבא.

מתבאר בדברי הרב שיש ג' זמני עיבור שהם ג' מדרגות, והתבאר בשער אנ"ך שסדר המדרגות הוא שמדין אורות הוא ז' חודשים, מדין ניצוצות הוא ט' חודשים, ומדין כלים הוא י"ב חודש.

^א גימט' גבורה.

^ב ומדוקדק מלשון הרב לקמן בטעם ג' מדוע הוצרך י"ב חודש וז"ל, "וכדי לקבל שפע מאלו י"ב הוצרכו להתעכב שם יב"ח".

^ג {מאידך י"ל ההיפך דהרי כדי שהאור ירד לתתא ככל שהאור גבוה יותר כדי שיעבור לתתא הוא נצרך יותר הסתר והעלמה או הלבשה כדי שהתחתון יוכל לקבל האור, וא"כ גם לפי צד זה היה צריך יותר זמן של 'מעבר' לירידת המדרגה העליונה, ולפ"ז זהו עיבוי של השלמה.

^ד אות א'.

שריין אך הם 'תריין' ריעין, זכר ונקבה גמורים.

ואשר על כן, מש"כ שמן הזווג עצמו שבו נעשה ו"ק הז"א, היינו שמכח הזיווג שבו שהוא מיניה וביה נעשה זיווג דא"א, ומכח זיווג דא"א נולדו ז"א. והיינו כי דוקא מאו"א שהם נקראים 'שנים' יכול להיווצר זו"ן שהם נפ" רדים גמורים, לעומת כך מעתיק ואריך שהם באחדות גמורה לא יכול להיווצר ישירות זו"ן שהם נפרדים, אלא רק באמצעות או"א בבחינת 'ממוצע', בין עתיק ואריך שהם אחד גמור לזו"ן שהם נפרדים גמור, כי או"א אחד הם שנים, אך מאידך מצד ש'כחדא שריין וכחד נפקין ולא מתפרשין לעלמין' הם אחד. ולכן א"א מעורר זיווג באו"א כדי שאו"א דייקא יזדווגו לצורך מציאותו של זו"ן.

וענין זווג א"א הוא זה כי הנה נת"ל כי אין בא"א רק ט"ס לבד ולא נזכר בו בחי' מלכות: והיינו כי פרצוף הכתר נעשה מעתיק ואריך, וכנודע אריך הוא הט"ס ועתיק הוא בחי' נת המלכות. ובעומק לא הוזכר בו בחינת מלכות כי אין לו נוק' גמורה מצד שהיא בצד שמאלו ולא מתחתיו, וכן בעתיק היא מאחוריו.

האמנם היסוד שבו כלול מזו"ן כדמיון התמר הכלול מזו"ן בסוד צדיק כתמר יפרח הנזכר בזוהר: כלומר מתגלה בא"א, בחינת זיווג ביסודו, ויסוד הדברים הוא בביאור ענין הזיווג מיניה וביה דא"א היאך נעשה כיון שהנוק' עומדת בשמאלו, ונאמרו בזה כמה תשובות, ואחת התשובות היא דברי הרמח"ל בקל"ח שכל זיווג עניינו 'חיבור', ולכן לא שייך כפשוטו 'זיווג' בעתיק וא"א כי כל הויתם היא חיבור תדיר וא"כ אין צורך לזיווג כפשוטו, אולם גם במדרגה זו של חיבור תדיר יש צורך לזיווג והוא כדי שיתגלה כח של הולדה של נפרדים, הולדת זו"ן, ובפרטות הוא מקום היסודות, וכיון שהיסוד נמצא באמצע ולא בצדדים, לכן הוא ע"י שזו"ן שהם זכר ונקבה כלול בתוך יסוד דא"א, והוא סוד צדיק כתמר יפרח.

ואז נתעלו נה"י שלו בחג"ת שלו אשר שם מעמד ומצב או"א כנודע, כי אבא מלביש חסד וחצי ת"ת הימין, ואימא מלבשת גבורה וחצי ת"ת השמאל, ועלה הנצח דא"א בחסד שלו אשר שם אבא, ועלה הוד דא"א בגבורה אשר שם אמא, ועלה היסוד דא"א בת"ת אשר שם בחי' הדעת, שהוא היסוד של שניהן חציו כאן וחציו כאן, ואז ע"י התלבשות נה"י

יש בהם כח להשתאות ט' חודשים, ג' מדרגת קין והבל הם ז' חודשים, ד' מדרגת נשמות שנשאר מן אדה"ר תוך הקלי', והם עיבור בבחינת מ' יום, ה' מדרגת נשמות הגרים שהם בבחינת זמן של ג' ימים בחינת ג' ימי קליטה. ונמ" צא שככל שהמדרגה עליונה יותר זמן העיבור ארוך יותר, והוא מטעם שככל שהמדרגה גבוהה יותר יש בה יותר כח להשתוות במעי המלכות, והיינו מכח הע"ב שהוא חסד מדין מדרגת עיבור מלשון עיבוי, שמכח העיבוי מתגלה חסדו יתב'.

ואמנם בבחי' חיצונית שמשו ב' עיבורים הראשונים שהם עיבור של י"ב וט', ובבחי' פנימיות שבו שמשו ב' עיבורים של ט' ושל ז': עיין בש"ש שהביא שמועה אחרת שבעיבור דחיצוניות דז"א יש בו בחינת עיבור ז' וט' חודשים, היפך שמועה דלפנינו.

ועיין באש"ל^ה שביאר בהרחבה, ותמצית דבריו הם ע"פ מה שהתבאר ברש"ש שיש חיצוניות ופנימיות, ובחיצוניות יש חיצוניות ופנימיות, ובפנימיות יש חיצוניות ופנימיות, ולכן בכל מקום דמיירי בפנימיות ובחיצוניות יש לברר באיזה ערך מדובר, כי פנימיות דחיצוניות היא פנימיות בערך לחיצוניות אך היא חיצוניות בערך לפנימיות, וכן חיצוניות דפנימיות היא חיצוניות בערך לפנימיות אך היא פנימיות בערך לחיצוניות. ולפ"ז יישב את סתירת דברי הרב שפעם כתב שבחיצוניות שמשו ב' עיבורים די"ב וט' ובפנימיות שמשו ב' עיבורים דט' וז', ופעם כתב להיפך.

ונתחיל לבאר ענין החיצוניות שמשו בו ב' עיבורים א' משל י"ב ושל ט'. ונתחיל מן הא' ונאמר כי הנה עיבור א' היה בבחי' א"א עצמו בבחי' נה"י שבו ומן הזווג שבו עצמו נעשה ו"ק הז"א בבחי' ג' כלילין בג' וע"ש: זה הוזכר בשערים לעיל בכל שורש לידתו של הז"א, והרב חזר כאן על הדברים כי הוא שער העיבורים. והיינו כי שורש הז"א הוא בנה"י דא"א, ולכן נעשה קיפול רגלין דא"א לחג"ת דיליה ששם מקום או"א, ומכח כך נעשה מהארת א"א זיווג דאו"א, ומכח כך נולד הז"א.

והיינו כי הזיווג הוא ע"י או"א דייקא, כי זיווג דא"א אינו זיווג דזכר ונקבה נפרדים, כי הנוק' דיליה הוא בשמאלו, והוא נקרא זיווג מיניה וביה, וכן בעתיק ג"כ הזכר והנוק' דיליה הם פנים ואחור, משא"כ או"א אמנם הם כחדא

^ה אות ב'.
^י על אתר.

והיינו דיקנא תחתון מעורר דיקנא עליון, ועי"כ נעשה זיווג דאו"א, והוא שורש למציאותו של זו"ן.

והוא סוד אלה תולדות יעקב יוסף, כלומר יעקב ויוסף כחד חשיבי, ובהבחנה פשוטה היינו כי היסוד שהוא קצר הוא מתחיל משליש תחתון דת"ת, והשתא שהנה"י עולים לחג"ת נמצא שהיסוד עולה לת"ת, והיינו כי גם עליית נו"ה לחו"ג נעשה מכח קו האמצע שעולה, כי כל העליות נעשים מכח קו האמצע. והוא סוד יוסף שהוא 'בן זקן-נים', בסוד זקן-דיקנא, כי הרי כנודע לא הכירוהו כי יצא בלא חתימת זקן, והיינו שלא היה לו זקן עליון אבל אפשר שהיה לו זקן תחתון, אולם שורשו הוא בזקן העליון, והיינו שכל לידת זו"ן הוא מכח זקן תחתון שעולה לזקן עליון, ומשם מעורר הארת דיקנא דא"א, דחפיה עליהו דאו"א, ונמצא שבעומק זו"ן אין שורשם העיקרי באו"א אלא בא"א, בדיקנא דא"א.

ואת הנוקבא בסוד פסיעה לבר כמבואר אצלינו ועיין לעיל היטב: זה עוד יתבאר לקמן^ז, והיינו שהנוק' היא סוד הצלע שנבראה מאדה"ר, בבחינת שנבראה מן הצד, הוא סוד פסיעה לבר.

ותכלית כוונתו היה להתלבש בתוכם כנ"ל, ונמצא שעליית נו"ה"י דא"א במקום חג"ת שבו היה לטעם הנ"ל להתלבש תוך או"א שהם זו"ן: כלומר שהם בסוד זכר ונקבה שהם שנים כנ"ל, ושייך בהם זיווג גמור שמזה יולדו זו"ן שהם שנים גמורים נפרדים בסוד דוד וכלה.

ועל ידם גם היסוד שבו יזווג מיניה וביה כמ"ש: והיינו דכח היסוד שבו שמעורר בהם זיווג גם הוא מזווג מיניה וביה מכח או"א, ונמצא דאינו רק בסוד ירדת מ"ד מלע"י לא לתתא והעלאת מ"ן מתתא לעילא, אלא כאן כל הנה"י עצמן עולים למקום או"א, מתתא לעילא, ואחרי שעלו הנה"י דא"א לחג"ת דיליה, או"א מעלין מ"ן ליסוד דא"א ועי"ז הם גורמים לזיווג מיניה וביה של יסוד א"א, ובעור מק העלאה זו נעשה ע"י שנה"י דא"א עולה אליהן לחג"ת ששם מלבישים, והבן.

עוד יש ט"א והוא כבר נת"ל כי ז"א היה בבחי' רה"ר ו"ק נפרדין זה מזה ותיקונו הוא לקשרו בסוד פרצוף א' מיוחד לעשות (נ"א ונקרא) רה"י, לכן הוצרכו גם נו"ה"י דא"א להכלל בחג"ת שלו עצמו ויהיו אז ו"ק דא"א כלולין ג' גו ג' כדי לכ-

שלו תוך או"א עצמן אשר הם זכר ונקבה ממש, שמשו אז ע"י יסוד דאריך אנפין הכלול מזכר ונקבה מיניה וביה, ואז הוציא את החיצוניות ו"ק דז"א ג' כלילין בג': והיינו שע"י קיפול הרגלין דא"א, נמצא שהנה"י עלה לחג"ת, ששם או"א מלבישים, והארת א"א שיסודו מחובר מניה וביה מעורר זיווג או"א זכר ונקבה, והיינו כי מצד א"א אין בחי' נת זיווג כי הנוק' בשמאל והזכר בימין, ואין שם גילוי של זיווג גמור אלא בסוד 'וימינו תחבקני', אלא שמכח העלאת נו"ה"י דיליה מתגלה ביסוד א"א שורש של זיווג ואזי הוא מעורר את או"א לזיווג, וכדלהלן.

עיינ בש"ש' על מש"כ הרב 'ועלה היסוד דא"א בת"ת אשר שם בחי' הדעת, שהוא היסוד של שניהן', 'ולע"ד דעת זה אינו הדעת דא"א אלא הדעת שבין או"א", והיינו שהנידון הוא הרי היסוד דא"א עלה לת"ת דיליה וגורם לזיווג דאו"א, האם הוא ע"י דעת של א"א או דעת של או"א. ועיין באש"ל שמבאר שיסוד נקרא דעת, והיינו ע"פ מש"כ הרב בדרושי הדעת, "להיות או"א בחינת מוחין של כללות אצילות לכן אין נזכר היות זווגם על ידי יסוד שבהם, אלא שם 'דעת' אפילו בזווג שש קצוותיהם שהם ישסו"ת, עכ"ל, נמצא שיסודות דאו"א יקראו דעת".

ובהגדרה כוללת כל יסוד עליון הופכת להיות דעת דת' חתון, ובהגדרה יותר חדה היסוד עצמו נקרא 'דעת' בסוד 'והאדם ידע', נמצא שמש"כ שנעשה זיווג מכח הדעת היינו מכח יסוד דא"א, ואינו הדעת דא"א אלא הדעת דאו"א. והיינו שהדעת שמזווג את או"א היא גופא הדעת שיוצרת את לידתו של הזו"ן. אולם מה שגרם לדעת דאו"א שתתחבר היא הארת א"א, והיינו כי כח יסוד דא"א שהוא כח המחבר הוא גורם לדעת המזווג דאו"א כח של זיווג.

עומק הענין הוא, כי הנה או"א שורש יציאתן לא נאצ' לו כשאר הפרצופים, אלא שורש יציאתן הוא מכח דיקנא דא"א דחפיה עליהו מלפנים, ושערי דא"א מאחור, וכח השערות הוא הכח המזווגם, ושם הוא שורש תרי מזלי 'נוצר ונקה', שורש אבא ב'נוצר' ושורש אימא ב'נקה', וב' עומק המזלות האלו הם המזווגים את או"א.

לפי זה נבין, כי יסוד דא"א שעלה עם הנה"י לחג"ת דילה, נמצא שיסוד דא"א עלה למקום התפשטות הדיקנא דחפיה עליהו, ונמצא שבזה מתעורר הארת דיקנא דא"א,

^ז אות ה'.
^ח בשער ל"ד ואילך.

להתעכב שם יב"ח: כפי שהתבאר לעיל שהזיווג הנעשה מכח הדיקנא הוא בסוד דעת המזווגם, והיינו מכח שורש הכח המזווג ולא רק מכח נכללות הנה"י עם החג"ת שהוא שורש כח העיבור דז"א. ונמצא שיש ג' מהלכים של י"ב, כח של הי"ב בדעת, וכח הי"ב בת"ת, וכח הי"ב בכללות הו"ק.

גם טעם ד' בענין זו"ן עצמם, והוא כי גם בז"א עצמו נכללו נה"י שלו בחג"ת שלו הרי ו', וכן חג"ת שלו נכללו בנה"י שלו הרי ו' אחרים, נמצא שהם י"ב בחי': מה שנכללו נה"י שלו בחג"ת דיליה הוא מדין א"א, שמכח קיפול הרגלין דא"א נולד הז"א ונכלל בא"א, ומה שנכללין בחג"ת דיליה בנה"י דיליה הוא מדין הז"א עצמו, והבן.

עוד טעם ה' כי הנה אלו היו תחלה ג' בחי' שהם חג"ת, ובאלו הג' היו הד' אחרות שהם נה"י"ם כלולין בכל א' וא' מהם מהג"ר נמצא שהם ג"פ ד' הרי י"ב: והיינו שהחג"ת כלולין בנה"י, שהם ד' בחינות כלולים בג' בחינות ונמצא שהם י"ב בחינות. ובעומק טעם זה הוא מדין הצירוף של הנוק' לז"א, כלומר נה"י"ם שהוא בחינת הנוק', שהיא בסוד פסיעה לבר. וסוד י"ב מדין הנוק' הוא בסוד י"ב רועי בקר, שהוא ים שעשה שלמה המלך.

עוד טעם ו' כי צריך שהמלכות תהיה כלולה מכל הג' נה"י הרי ג', ואח"כ כל א' מאלו ג' תהיה נכללת בכל הג' שהם ט' הרי י"ב וכל זה בהיות ז"א ו"ק ג' ג' והמלכות רביעית אליו: מעתה מתבאר טעם נוסף ל"ב חודשים מדין המלכות לעצמה, ואמנם היא מקבלת הארה מן הז"א כי הוא ו"ק שהם ג' ג' והיא רביעית אליו.

וכאן התבאר ו' טעמים לשורש הי"ב, מצד הפרצופים, אולם כבר התבאר בספר יצירה בסדר האותיות שהם אמ"ש בג"ד כפר"ת, וי"ב פשוטות שהם שורש הי"ב.

לול גם את ז"א שהוא ו"ק בבחי' ג' ג' ויתקשרו יחד: והיינו כי שורש מה שז"א בעיבור הוא ג' ג' הוא בא"א, בקיפול הרגלין שלו לחג"ת, אולם כנודע שיש חילוק עצום, כי בא"א היינו שהנה"י עולין ונכללין בחג"ת, לעומת כך בז"א היינו שהחג"ת נכללין בנה"י, ונמצא שהם בחינת ג' ג' ג' מלעילא לתתא ומתתא לעילא, וכדלהלן.

והנה העיבור זה היה זמנו יב"ח, וטעם הדבר הוא לסבת א"א עצמו כי הנה היו נה"י שלו נכללין בחג"ת של או"א הרי הם כללות של ו', וגם יש כללות הנה"י שלו שנכללו בחג"ת שלו עצמן הרי הם כללות של ו' אחרים והרי הם י"ב: כלומר שורש העיבור של י"ב חודשים הוא במה שנכללין הנה"י בחג"ת דא"א, בין בחג"ת דאו"א בין בחג"ת דא"א. והוא שורש לעיבור של זו"ן שהוא ג' ג' ג' כנ"ל, ובעומק הוא השורש של י"ב גבולי אלכסון, שורש י"ב שבטים כנודע.

ועוד טעם ב' בענין א"א עצמו כי כמו שנכללו נה"י בחג"ת והם ו' מתתא לעילא, גם נכללו מעילא לתתא חג"ת מן הנה"י ו' והרי הם י"ב: כלומר מה שנכלל מתתא לעילא הנה"י בחג"ת הוא מדין א"א לעצמו, ומה שגם החג"ת נכלל בנה"י מלעילא לתתא הוא מדין שהוא שורש לז"א, שהג' ג' דז"א הוא חג"ת שנכלל בנה"י כדנתבאר, ודו"ק.

ובמדרגת נפש, הובא דברי התורת חכם בש"ש שכאשר שר החג"ת יורדים לנה"י הוא אור ישר וכאשר הנה"י עו"לים לחג"ת הוא אור חוזר. ובלשון יותר פשוטה, נה"י הם קומת המעשה של האדם, ואף דהם גם חלק ממקום המידות שהם ו' מידות חג"ת נה"י, אך הנה"י הם בבחינת לבר מגופא, נמצא לפ"ז שעיקר מקום המידות הם החג"ת, ולכן פעמים שהמעשים נמשכים אחר הלב והוא כאשר החג"ת יורדים לנה"י, והיינו כאשר האדם מתפעל-בלב ועפ"ז הוא פועל-במעשה, ולהיפך כאשר האדם עושה מעשה ומזה נמשך הרגשת הלב הוא בבחינת אחרי המעשים נמשכים הלבבות, היינו כאשר הנה"י עולים לחג"ת.

עוד טעם ג' כי הנה זווג זה הוא דא"א אלא שהיו בהתל' בשותו בגו אבא ואמא, והנה זווג או"א עיקרו הוא מן המזל הח' דדיקנא דא"א כמבואר אצלינו שאבא יונק מן הח' ואמא מן הי"ג, וגם נתבאר כי מזל הח' הוא ג' שמות של מילוי יודי"ן ונמצא שיש בו י"ב יודי"ן, וכדי לקבל שפע מאלו י"ב הוצרכו

^ט שער ט"ז אות א' ד"ה ולע"ד. וכאן על אתר אות י"א.
^י כלומר נה"י"ם ולא נה"י.

קונטרס עתיק

עתיק - ז"ת

כבר יש שם אורות רבים דמ"ה וס"ג, יש בהם כח לקבץ הכתרים במקום מעמד, שלשה בחסד ומאירים כדרך אור החכמה אשר שם בשלש אמצעיות, וארבעה בנצח ומאירים כדרך אור הבינה אשר שם בארבע תחתונות, עכ"ל. במדרגה זו, תפיסת ז"ת של עתיק אין עיקרם רק הארת מוחין בתוכם, אלא עיקרם הארת כתרים, ולא לפי קוים אלא בתפיסת עליון ותחתון, חג"ת, נהי"ם, שלכך מתקבצים הכתרים יחדיו, מכח הארת חו"ב, מוחין.

עוד כתב שם, וז"ל, בסימן בד"ד הראשון, אורות פני חו"ב שלמעלה מתפשטים ממש דרך קוים עד למטה, אור חכמה בכל קו ימין, ואור בינה בקו שמאל, והכתר דס"ג ומ"ה בקו האמצעי. לפיכך אין אנו יודעים אם עומדים הכתרים אז כבסימן א"ג או כבסימן ב"ז, ואם מאירים זה בזה דרך קוים או בדרך זה על גב זה, חסד בגבורה וגבורה בת"ת וכן כולם, עכ"ל.

בבחינה זו ה"מוחין" בונים קוים, ויש צד שהכתרים עולים ג"כ בקוים. וזהו שורש גמור לעולם התיקון, שכל הקומה דרך קוים. אולם מאידך יש צד שהכתרים עומדים זה תחת זה, בחד סמכא, וזהו מדין עולם התהו, אולם מאיר בהם אור של קוים, וזהו שורש לאורות דתיקון בכלי דתוהו, היפך הגדרת אורות דתוהו בכלים דתיקון.

עוד כתב שם וז"ל, בסימן בד"ד השני, אורות דחו"ב שלמעלה אינם מתפשטים דרך קוים, אלא אור חכמה מאיר ממקומו בג' אמצעיות, ואור בינה בד' תחתונות, לפיכך אז אף השבע כתרים עומדים במקום הראוי להם, כתר חסד בחסד, וכתר גבורה בגבורה, וכתר ת"ת בת"ת, וכן עד מלכות, ואינם מאירים זה בזה דרך קוים אלא זה על גב זה, עכ"ל.

בבחינה זו אין שורש לקוים כלל וכלל. ומצד כך אין שורש להתלבשות עתיק באריך, כי עולם התיקון הוא קוים, וכאן אין בעתיק כלל וכלל קוים.

כתב במשנת חסידים (מסכת עתיק פ"א) כתמצית דברי העץ חיים, וז"ל, ספקות ראשו מולידיים ספיקות גופו - לפי הסימן של א"ג, אורות חו"ב דס"ג הנשארים למטה, מאירים ממטה למעלה בכליהם, [וזהו השורש של כלי למעלה מאור, בחינת כופה עליו את הכלי, והבן. וזהו השורש שז"ת דעתיק מעלים לג"ר דעתיק, והוא מעלה זאת לא"ק. וזהו כח העליה מיסוד האש שבעתיק.], והם עומדים שם למטה, אור חכמה בחסד ומאיר לחג"ת ואור בינה בנצח ומאירה בנהי"ם עכ"ל. ועי"ז נגרם שגם בז"ת, יש הארת מוחין חו"ב, לא רק באבא ואמא המלבישים על הז"ת דא"א, ומקבלים הארת חג"ת דא"א, אלא כאן מאירים בכל ז"ת, וכן לא בדרך שמולבשים על העליון. ונמצא שבמדרגת עתיק "כל ז"ת הוא הארת מוחין". והרי שהמידות מאיר בהם הארת מוחין.

עוד כתב שם, וז"ל, והשבע כתרים דשבע מלכים עומדים בגופא דעתיק במקום הראוי להם, כתר חסד בחסד, וכתר גבורה בגבורה, וכתר ת"ת בת"ת, וכן עד מלכות, ומאירים זה בזה דרך קוים, כתר חסד בנצח, וכתר גבורה בהוד, וכתר ת"ת בקו האמצעי, וכן הוא בסימן בג"ד אלא שאין שם אורות חו"ב כי הם למעלה, עכ"ל. והיינו שמאיר בהם בז"ת הארת כתר דמידות, והיינו ששורש המידות בכתר, היינו למעלה מטעם ודעת, מלשון טבע, הטבעה, שלמעלה מטעם ודעת, וזה בדרך חלוקת קוים. וזהו חידוש גדול שלמעלה מטעם ודעת מאיר בחלוקת קוים. כי עיקר הקוים דתיקון הוא מכח "מתקלא", דעת. וכאן מאיר במידות? למעלה מן הדעת, כתר, ומאידך דרך קוים מחוברים, וזהו אחדות למעלה מן הדעת בדעת, ואינו דומה לג"ר דתהו שיצאו כסגולתא, אולם לא קוים מחוברים. וכאן הושרש הארת עתיק שתתלבש באריך, למעלה מן הדעת בדעת. ובסימן בג"ד, אין שם אורות חו"ב, כי הם למעלה, אזי כל ז"ת "כולו מידות", ללא הארת מוחין, ודו"ק.

עוד כתב שם וז"ל, סימן ב"ז, שאין אורות אחוריים דחו"ב של מטה צריכים להאיר בכליהם של מעלה, כי

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652

כל החומר
[זולת חלק ליקוטים]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
073.295.1245
USA 605.313.6660

לקבלת העלון
בדוא"ל:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס: 03-5480529

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com

בתורה

גיליון יד' • תשפ"ה

ארבע וסודות

שיחת חברים היכרות ראשונית עם ארבעת היסודות

מה שזה אומר בנוגע לעליה רוחנית זה שכדי להתקדם ברוחניות, קודם צריכים יסודות חזקים, מפלס יציב שבונים עליו. היסוד היציב הזה הוא המדריגה בה אתה כבר נמצא, שעליה אפשר לבנות את הקומה הבאה שאתה רוצה להשיג.

יעקב: אבל מה זה אומר תכל'ס? בוא נגיד בקירבת השם - איך אתה אמור לדעת באיזו מדריגה אתה כעת נמצא? כלומר, איך אפשר להגדיר בדיוק... קירבה להשם?

צבי: זו בדיוק הנקודה! כשבונים בניין, כל שלב מאוד מוגדר. לא מתחילים לבנות בהנחת בלוקים "סתם", בלי סדר... קודם כותבים תוכניות כלליות, אז מחשבנים את כל הפרטים, ורק אז מתחילים לבנות בשטח. זה בדיוק איך שיסוד העפר עובד בכל התחומים, וזו הדרך היחידה להצליח להתעלות באופן אמיתי. אתה קודם צריך להגיע להגדרה מדויקת של היעדים שלך, של איפה אתה נמצא היום, ושל אלו צעדים דרושים להוביל אותך מאיפה שאתה נמצא היום לאן שאתה רוצה להגיע. להפוך חלום מופשט ומטושטש לתוכנית מוגדרת ומדויקת הוא בדיוק התפקיד של יסוד העפר.

שעבר הסברנו שיסוד העפר הוא מה שעוזר לך להגשים את הרצון שלך ולהוציא אותו מהכוח אל הפועל. הדוגמה שהבאנו הייתה של אדם שרוצה להתעשר, ואיך יסוד העפר עוזר לו ללכת צעד אחרי צעד ולבנות את העסק שלו באופן יציב. מה שרצייתי לדעת זה האם זה נכון רק כשהמטרה שלך היא גשמית, או האם זה נכון גם לשאיפות רוחניות? למשל, מה אם הרצון שלי הוא להתקרב אל ד' - שכמובן זהו הרצון האמיתי של כולנו? איך יסוד העפר עוזר לי להגשים את השאיפה הזאת?

צבי: שאלה מצויינת. התשובה היא שבהחלט משתמשים ביסוד העפר להגשים כל רצון, בין שהוא גשמי ובין שהוא רוחני. אז בוא ניקח את מטרת-העל שלנו, להתקרב אל השם. איך נכנס לכאן יסוד העפר?

התשובה היא שמהמבט של יסוד העפר, רואים כל תהליך כבנייה, בדיוק כמו שבונים בניין. בדיוק כמו שבונים בניין בלוק על גבי בלוק, קומה על גבי קומה, כך הוא בכל צמיחה דרך יסוד העפר. ובדיוק כמו שכששופכים בטון, חייבים לחכות עד שהקומה הראשונה יבשה וקשיחה לפני שבונים קומה שנייה מעליה, כך אדם צריך לחכות בכל עלייה בכל תחום, כדי שהצמיחה שלו תהיה אמיתית ומתמידה.

רקע: כשבוע שעבר, יעקב וצבי המי שיכו ללמוד על יסוד העפר, ודיברו על איך אפשר להשתמש בו באופן חיובי, ולהגשים איתו את כל השאיפות... צבי: יעקב, אתה מוכן להמשיך ללמוד על יסוד העפר?

יעקב: צבי, נראה לי שאנחנו אט אט משיגים את היעד הגדול! אם נסיים ללמוד על השימוש הנכון ביסוד העפר, הכוונה תהיה שסיימנו להקיף את כל ארבעת היסודות!

צבי: כן, אתה צודק. זה באמת הישג עצום, אבל אני מקווה שאתה מבין שזה לא אומר שסיימנו...

יעקב: לסיים? ממתי אנחנו מנסים לסיים? הלא סוף סוף זו כל מטרת החיים - לנסות תמיד לעלות ולהשתפר עוד ועוד!

צבי: נפלא, אני שמח שאתה מבין! כמו שסבא שלי תמיד אומר, יש הרבה זמן לנוח בקבר!

בכל אופן, בוא נזכור איפה אנחנו אווזים כעת - אנחנו קודם צריכים לסיים עם יסוד העפר. היה משהו שלא היה ברור לך שבוע שעבר על השימוש הנכון שלו?

יעקב: כן, דווקא הייתה לי שאלה: שבוע

ביותר היא המודעות למציאות ד'.

יעקב: יש לי עוד שאלה: אמרת שאחד מהשימושים ביסוד העפר הוא לפעול לפי תוכנית מדוייקת ולהעריך פרטים. זאת אומרת שלדקדק בהלכה בדיוק עד לפרטי הפרטים הוא גם מיסוד העפר?

צבי: כן, בהחלט. ברמה שטחית, אנשים שלא שומרים תורה ומצוות שואלים לעתים קרובות: "למה התורה מדקדקת כ"כ על כל הפרטים האלו?" "זה מה שנקרא להתקרב אל ד'?"

אבל לפי מה שאנחנו לומדים עכשיו, זו בדיוק הדרך לקנות מודעות לנוכחות ד' ולרצונו כמציאות אמיתית, ולא רק כאיזה רעיון "יפה" או "מרומם".

יעקב: נראה לי שיש גם מושג שהדקדוק בפרטים שאנחנו בכלל לא מחשיבים כשלעצמם הוא ההתבטלות לד' הכי גדולה שיש! הדרך הכי גדולה להתבטל לד' היא לחיות בתוך הגבולות המדוייקות של העולם הזה שהוא יצר, ולפעול לפי רצונו בדיוק איך שהוא רוצה שנעשה, אפילו בלי שנבין למה.

צבי: 100%. אבל לפי מה שאנחנו לומדים עכשיו, זה עובד ככה: כשאדם מתבטל לרצון ד', זה לא בעיקר שהוא בפועל מקרב את עצמו אל ד' דרך פעולותיו. מה שקורה זה שדרך התמסרותו לקיום רצון ד' עד לפרט האחרון, בלי שום הנאה או הבנה בנחיצות פרטים אלו, האדם עושה את עצמו ל"כלי ריק". האדם מגיע להבנה והרגשה שהוא ריק מתוכן כלפי ד' - שהוא לא באמת מבין כלום, ושהוא צריך לפנות לד' להוראות ולהתבטל אליו עד הפרט האחרון. ואז, כשהוא כבר מרגיש ככלי ריק, ההרגשה

עם נוכחותו תמיד, כעובדה של החיים. זו המטרה הסופית של כל העבודת השם - לא לקבל השראה, לא להשיג מדרגות נעלות ולטפס לגבהים, אלא לחיות עם המציאות של ד' כעובדה פשוטה של החיים. והמפתח להשגת החוש הזה הוא דרך יסוד העפר.

מקורות ומקבילות

שכל עלייה בעבודת ה' הוא כבנייה - שבת קיד. ספר הכרה עצמית והעצמת הנפש פרק ה'.

הצורך לשלב בין הבנייה של יסוד העפר לנוכחות האחרים של היסודות האחרים - ספר עלי שור ח"ב, שער ג', "מאמר החינוך".

שהמטרה של עבודת השם הוא לחוש מציאות השם כמציאות פשוטה ולא כהרגשה עילאית - ספר האדם ביקר ח"ב פ"ו, ספר מכתב מאליהו ח"א עמוד 117 ועמוד 285, ספר בלבבי משכן אבנה חלק ב' פ"ב.

שמשגיגים את זה דרך הדקדוק בהלכה - ספר האדם ביקר שם, בלבבי משכן אבנה חלק ט' עמוד קלא-קלב. המבט הכללי להביט

על הנפש כ"כוח" ומציאות של תנועה - ספר הכרה עצמית והעצמת הנפש פרק ד' [עמוד 121 והלאה]. ספר דע את בטחונך פרק ו' [עמוד 245 והלאה].

יעקב: אז אם הבנתי נכון, אתה אומר שיסוד העפר לא רק נותן לנו תחושה של המציאות של העולם הגשמי, הוא גם נותן לנו תחושה של המציאות של נוכחות ד'?

צבי: בדיוק. השימוש השטחי יותר ביסוד העפר הוא להיות מודע למציאות של העולם הגשמי, אבל השימוש העמוק יותר של יסוד העפר נותן לנו תחושה של המציאות הרוחנית בכלל, ושל נוכחות ד' כיעד הסופי. וזו הסיבה למה יסוד העפר יכול להיות הכי גבוה מכל היסודות - כי המדרגה הגבוהה

יעקב: אבל אפשר לחלק כל שאיפה רוחנית לשלבים מדוייקים? למשל, להתפלל נכון - זה לא רק עניין של אמירת כל מילה לאט ובכוונה... העיקר הוא להרגיש את מה שאתה אומר, וזה הרבה יותר מלסמן וי על רשימת משימות...

צבי: אתה צודק בהחלט, ואני אסביר. מה שאמרת, במילים אחרות, זה יסוד העפר לבד הוא לא המפתח להצלחה. אם אדם מתפלל עם הבנה מלאה של פירוש המילים, אבל לא מרגיש שהוא מדבר לד' ועם ד' מהלב שלו, אז הוא רק משתמש ביסוד העפר אבל לא ביסודות האחרים של מים - להרגיש חיבור עם ד', של אש - להרגיש פחד והתבטלות לד', ושל רוח - ההרגשה הכללית שהוא פונה מול ד' ומדבר אליו. ואתה בהחלט צודק - השימוש רק ביסוד העפר לא יביא את האדם להצלחה אמיתית.

אולם ההיפך גם נכון - אם אדם רק מתמקד בהרגשות הכלליות שמעורבות בתפילה, אבל לא על הפרטים איך בדיוק אמורים לעמוד, מה בדיוק פירוש המילים, וכו', אז למרות כל השראה שבתפילה שלו, זה לא יביא אותו לשום חיבור אמיתי עם ד'.

יעקב: למה לא?

צבי: כי כל ההרגשה וההשראה הרוחנית שלו תישאר "פורחת באוויר", אבל הוא לא ירגיש אותם כמציאות אמיתית!

כשאנחנו רוצים להתחבר לד', אנחנו לא רק רוצים לקבל השראה ולהרגיש "הרגשות עילאיות". אנחנו לא רק מנסים לטעום "משהו מיוחד" ולרוות את הצמאון שלנו לרוחניות. מה שאנחנו באמת מנסים להשיג זה לפתח חוש למציאות של ד', לחיות

והתחושה במציאות ד' תרד מאליה ותמלא את ליבו, מידה כנגד מידה.

זה השימוש האידיאלי ביסוד העפר. כל עוד שאדם מרגיש שהוא מכיר את המציאות מעצמו, הוא לא באמת יכול להשתמש ביסוד העפר להרגיש את מציאות ד', כי זה כבר בשימוש עבור הרגשת ה"מציאות" של עולם הזה. כשאדם מגיע להבנה ש"אין לדיין אלא מה שענינו רואות" - שכל מה שאני יודע זה התמונה המוגבלת שאני רואה ומבין, ולפיה אני אמור לחיות, אבל אף פעם לא אוכל להיות בטוח מה המציאות האמיתית - ההתבטלות הזאת מפנה את הדרך ליסוד העפר להתמלאות בהרגשה של מודעות לנוכחות ד' ולמציאותו האמיתית.

יעקב: וואו! נראה לי שהשיחה האחרונה הזאת הפכה באחת את כל התמונה שלי מהי עבודת השם ולאן פנינו מועדות בחיים...

צבי: נו, אנחנו מגיעים לסוף הכרת ארבעת היסודות, וזו הייתה המטרה שלנו לאורך כל הדרך - לראות איך ארבעת היסודות יכולים לתת מבט שיהפוך את השאיפה הכללית שלנו לד' למציאות יומיומית, לאורך כל החיים.

יעקב: אז אולי אתה יכול לסכם בשבילי בקצרה את כל התמונה... איך כל מה שלמדנו עד עכשיו יכול להפוך את החיים היומיומיים שלנו מפאזל מפורז של מיליוני פרטים לתמונה אחת מאוחדת של התקרבות לד'?

צבי: כנראה אתה רוצה שאני אהיה כמו הלל ואלמד את כל התורה על רגל אחת...? אבל אני אנסה...

הנקודה המרכזית של כל מה שלמדנו היא

ההחלפה בראש ביחס שלנו ל"יסוד הרוח" ו"יסוד העפר".

היחס הרווח הוא שהקיום הבסיסי של האדם הוא הגוף הגשמי, עפר מן האדמה, שגם יש לו בצד רצונות ויצרים - מים ואש - שגורמים לו לנוע - רוח. התוצאה של התמונה הזאת היא שנקודת ההתחלה היא ההזדהות עם החומר, שמרחיקה את האדם מהרגשת נוכחות ד', ומסתכלים על כל הפעולות כענפים של הגשמיות הזאת.

יעקב: ואיך המבט של ארבעת היסודות משנה את זה?

צבי: התמונה של ארבעת היסודות היא בדיוק ההיפך: מציאות האדם הוא מהות של כח - מציאות של אנרגיה, פוטנציאל, ותנועה. כל החיים שלנו אנחנו זזים, לא בגלל שאנחנו מדורבנים מתאוה זו או אחרת, אלא בגלל שההרכב הבסיסי שלנו הוא נשמה, שחיה עם תחושת תנועה. התנועה הזאת עצמה נותנת לנו מודעות לנוכחות ד', כי הוא מקור האנרגיה והתנועה שלנו, והרצון האמיתי שלנו הוא רק לקיים את רצונו.

הכח הכללי והפנימי הזה של תנועה ואנרגיה מתחלק לשני כיוונים עיקריים בחיים - החיבור עם מה שצריכים אליו להתחבר, וההתנגדות נגד מה שצריכים נגדו להתנגד. יסוד הרוח תמיד נע הלך וחזור בין שני הכיוונים האלו, ומנסה לבחור איזו דרך היא הנכונה בכל מצב. וזו כל המטרה והעבודה שלנו - ללמוד ולבוא להכיר, במירב הדייקנות, מה רוצה ד' ממנו, וללכת באותה דרך. כשחיים עם הסדר המדוייק הזה, שזה מקומו של יסוד העפר, ולפיו מכוונים את כל שאר היסודות, זה המפתח

להרגשת מציאות ד' וקירבתו תמיד!

יעקב: אני שומע! יש המון על מה לחשוב כאן, אבל נראה לי שקלטתי את התמונה הכללית.

אז מה אתה אומר? אולי נשתה "לחיים", כי סיימנו את המחזור הראשון שלנו בלימוד ארבעת היסודות!

צבי: בהחלט! אולי שבוע הבא ננסה לעשות קצת "חזרה" על כל מה שלמדנו בזמן הזה, ואני כבר מחכה להמשיך ולהתקדם בעזרת ד' בזמן הבא! עכשיו שכבר למדנו את כל המושגים הבסיסיים, אני מקווה שנוכל להיכנס יותר לפרטים, מה שרק יעזור לנו להפוך את ארבעת היסודות ליותר מעשיים ויותר פרקטיים בעזרת ד'! ■

סיכומים שיחת חברים

יסוד העפר: כל עבודה שרוצים שתתקיים לטווח הארוך חייבת להיעשות

דרך יסוד העפר, ע"י הכרה מדוקדקת של המציאות, תוכנית עבודה

מסודרת, ועבודה עקבית לפי התכנית. בלי זה, הכל נשאר "פורח באויר".

גם בעבודת ד' המטרה היא לחוש קירבת השם כמציאות מוחלטת, כמו

יסוד העפר, ולא רק את ההרגשות העיליאות שנובעות משאר היסודות.

כלל ארבעת היסודות: המבט של ארבעת היסודות הופכת את כל

התמונה של החיים, מחיים גשמיים שמניעים אותם כוחות נפרדים,

לחיים רוחניים, ששורשם רצון אחד לעשות רצון אבינו שבשמים, וענפיהם

כוללים את כל פרטי החיים כולם!

ארבעת היסודות - יסוד האש - תיקון כח השנאה

רוח שבאש שבאש

ב' חלקים הללו. וכן כאשר האדם שונא את רעהו ומדבר משנאה זו, וק"ו אם מחרף ומגדף את שונאו, מתלהטת השנאה ומתחזקת, בבחינת מוסיף והולך (אולם כל שאינו בלב, אלא אמרו אינו עובר בלאו של לא תשנא, עיין רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ה). ופעמים אם מרבה במחשבתו לעסוק בנושא השנאה, אזי מחשבתו מלהטת את לבו ונוספת שנאה על שנאה.

התיקון יש לו לאדם לתת דעתו שהשנאה יסודה יסוד האש, אינה מכלה רק את מי ששונאים אותו בלבד, אלא מכלה אף את השונא עצמו, את מי שדבק במדת השנאה, כמו שנתבאר לעיל מדברי המהר"ל. ולכך אף אם האדם מחמת שנאתו, אינו חס על השנוא שלו, מ"מ לפחות עליו לחוס על עצמו, שכלל שהשנאה הולכת וגדלה כן מכלה את עצמו. ולכך לפחות לצורך עצמו, יעמוד על עצמו שלא יגדיל את השנאה. ויעורר כח הרוח דתיקון על עצמו, רחמים, ונודע שהרוח שורש למדת הרחמים.

הקלקול כתב הרמב"ם (הלכות דיעות פ"ו ה"ה) וז"ל: כל השונא אחד מישראל בלבו עובר בלא תעשה, שנא' לא תשנא את אחיך בלבבך, וכו'. ולא הזהירה התורה אלא על שנאת הלב, אבל המכה את חבירו ומחרפו אע"פ שאינו רשאי אינו עובר משום לא תשנא, עכ"ל.

וכנודע שהלב הוא אש, והרוח מן כנפי ריאה מצננים את הלב. ויש אופן שהרוח מחממת, כי איכות הרוח חם ולח, ואזי נעשה בחינת 'ליבה וליבתה הרוח' [עיין בבא קמא פרק הכונס], את האש.

וכן מצינו אצל יוסף באחים, מתחילה כתיב (בראשית לו, ד) "ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו. ויחלם יוסף חלום, ויגד ליעקב ויוסיפו עוד שנא אותו". ותופסת השנאה, הן ע"י סיפור חלומותיו, ולפי"ז ידעו מה הם מחשבותיו, וכלשון רב יוסף בכור שור (שם ח) "אמר, רעיוניך על משכבך סליקו", והן מכח הדיבור, "ויגד לאחיו", שהדיבור, יסוד הרוח, מלהיט את השנאה. וזהו שכתב להלן, "ויוסיפו עוד שונא אותו על חלומותיו ועל דבריו",

מדור הכרת המידות תכונות ארבעת היסודות בדברי רבותינו [4]

שיש הבדל גדול בין הסוגיות האלו, אבל ננסה להסביר קודם את ההבדל הפשוט שבין הסוגיות.

נקדים עם דברי רס"ג בספר אמונות ודיעות (הקדמה), וז"ל: "החמשה הם החושים עצמם, והשנים מחוברים אליהם. אחד מהם התנועה, כמו שאמר רגליהם לא יהלכו", ובה יודע הכבד והקל, כאשר ימנע האדם התנועה לכבודו או שלא ימנעו לקלותו". כלומר, שהרס"ג מבחין בין "קל וכבד" לבין מה שהאדם מרגיש ע"י חמשת החושים, ומסביר שאין חוש מסויים שמרגיש בקל וכבד, אלא האדם מרגיש אותו כשהוא רוצה לנוע והדבר מעכב אותו.

אותיות השם, והם הד' יסודות... כמו שהאירו... ד' היסודות, כך האירו בבחינת הנהגתם ופעולתם ועשו הטבע ביסודות ובמורכבים מהם, וראשי הטבע הם ד', והם חום וקור לחות ויובש... ד' אלה הם העומדים בעצמיות הדבר, להיות חם או קר, לח או יבש. ויש ד' אחרים העומדים בחבור הגוף... והם הרך והקושי הקלות והכובד, ונמשכים כמו כן מן הד' ספירות הראשונות..."

ולפום ריהטא צ"ב טעם החלוקה הזו של הרמח"ל. למה שם הרמח"ל דווקא את הרוך והקושי עם הקל והכבד, ואת הלח והיובש עם החום והקור? ובכלל, מה בדיוק ההבדל בין הרוך והקושי והלח והיובש, וכן החום והקור נראים קצת כמקבילים לקל וכבד. והנה, להלן נראה

הקדמה: בשבועות הקודמים למדנו את דברי רבותינו על התכונות קר - חם - לח - יבש של ארבעת היסודות. השבוע, כהשלמה גדולה לסוגיה, ננסה ללמוד את דברי רבותינו על שני זוגות נוספים של תכונות, והם רך - קשה, וקל - כבד.

ההבדל שבין סוגיית 'קר - חם - לח - יבש' לסוגיית 'רך - קשה - קל - כבד': מקור החלוקה של התכונות לב' סטים של 'קר - חם - לח - יבש' ו'רך - קשה - קל - כבד' הוא בדבריו הנפלאים של

הרמח"ל בספר בנין עולם (שערי רמח"ל עמו' תי-תי"ד), ונצטט מקצת מדבריו הקדושים, וז"ל: "כאשר רצה המאציל ית' להוציא הגשמיים, העיר הכחות העליונים... וכללותן הם ד', בסוד ד'

ועפ"ז נראה, דהנה, כתב החזו"א (אמונה

ובטחון, א, ב, וז"ל: "עוד ניתן בהן (בידיים) כח

המישוש, להבחין בין קר לחם, בין יבש

ללח, בין רך לקשה, הכל כפי הצורך

לסדר החיים על פני חלד". כלומר

שהחזו"א מגדיר כי קור וחום, לח ויובש,

ורך וקושי, הם כולם ענפי חוש המישוש.

אולם, ע"פ דברי הרמח"ל והרס"ג הנ"ל,

נראה כי הם מבחינים שיש כאן ב'

קבוצות: חום, קור, לח, ויובש, אכן הם

ענפי חוש המישוש. אולם, מאידך, רוך

וקושי א"א להרגיש בלי לשים שום כוח,

כי הרוך (לעומת הליחות) רק מורגש כששמים

קצת לחץ על הדבר והוא מתנגד. וכן קל

וכבד רק מרגישים כשמנסים להרים את

הדבר והוא מתנגד. וא"כ, מובן מאוד

הגדרת הרמח"ל, שאלו הם ב' קבוצות

נפרדות: מצד חוש המישוש מבחינים

בין קר - חם - לח - יבש, ומצד כח

התנועה מבחינים בין רך - קשה - קל -

כבד.

הקבלת "רך - קשה - קל - כבד" ל"חם

קר - לח - יבש": והנה, לפום ריהטא

היה נראה כי התכונות של "רך - קשה -

קל - כבד" הם מקבילים וחופפים

על התכונות של "חם - קר - לח -

יבש". שהרי, אם נחלק את התכונות

האלו מול היסודות, לכאורה יצא לנו

הקבלה ברורה ביניהם: רוח ומים הם

רכים, כמו שהם לחים, ואש ועפר הם

קשים, כמו שהם יבשים. [אפילו שלכאורה

אין האש ממש קשה, רק שהיא שורפת, אולם

זה עצמו סוג של "קושי", שיש לה "צורה" מאוד

חזקה שאיננה "גמיש" כלל, ועי' ב"ב י. שנאמר

ע"ז לשון "אור (אש) קשה". ואף ששם נאמר

לשון "קשה" גם על הרוח והמים, מ"מ לכאורה

עיקר ה"קושי" מתגלה להדיא בעפר ואש, שקשה

להגביל אותם לצורה מסוימת.] וכן כלפי קל

- כבד וחם - קר, שלכאורה אש ורוח

הם קלים כמו שהם חמים, ועפר ומים

הם כבדים, כמו שהם קרים. וא"כ,

לכאורה אין כאן תכונות "חדשות".

אך, בדברי הרמח"ל מוסבר שיש חילוק

יסודי בין התכונות של חם - קר - לח

- יבש לתכונות של רך - קשה - קל -

כבד. שהרי, למדנו שבוע שעבר שאם

נחלק את התכונות של חם - קר - לח -

ויבש כנגד ארבעת היסודות, יוצא לנו

שחם - אש, קר - מים, לח - רוח, ויבש

- עפר. וא"כ, אם היו התכונות של רך -

קשה - קל - כבד מקבילים ללח - יבש

- חם - קר, אז היה יוצא שרך - רוח,

קשה - עפר, קל - אש, כבד - מים. אך,

בדברי הרמח"ל מבואר לא כך, וז"ל

(ספר בנין עולם, שערי רמח"ל עמו' תיב-תיג):

"ב' מיני הארות נמצאות בראשונה, והם

חסד (יסוד המים) ודין (יסוד האש), פנימיות

(יסוד הרוח) וחיצוניות (יסוד העפר)... הרוך

והקושי הם הפכיים. הרוך הוא נמשך מן

החסד (יסוד המים)... אך הגבורה (יסוד האש)...

כל קושי הנמצא באיזה גוף שיהיה כולו

מין הגבורה הוא בא... הקלות והכובד הם

הפכיים גם כן... כשמתגבר בענף בחינת

הפנימיות (יסוד הרוח) הנה אז יהיה קל...

והכובד הוא להיפך, כשהחיצוניות (יסוד

העפר) מתגבר...". הרי שהקבלת רך -

קשה - קל - כבד ליסודות הוא באופן

שרך - מים, קשה - אש, קל - רוח, כבד

- עפר.

לסיכום הדברים, יוצא לנו מדברי

הרמח"ל תמונה נפלאה ובהירה

על התכונות של ארבעת היסודות,

כאשר ביחס לכל תכונה אפשר לגלות

סדר חדש של הדרגה בתוך ארבעת

היסודות ביחס של כל יסוד לאותו

תכונה, וכדלהלן:

רך	קל	לח	חם
מים	רוח	רוח	אש
רוח	אש	מים	רוח
עפר	מים	אש	עפר
אש	עפר	עפר	מים
קשה	כבד	יבש	קר

מדור דברי הרב [מתוך שיעור הקדמה לסדרת תיקון המידות]

ר"ן, רא"ש, רי"ף, טור, ב"י, עד שמגיע לפוסקים למעשה. הכל מהר. אבל מי שמחפש ללמוד בעיון עד ההלכה למעשה, ודאי שהוא רוצה להגיע בסוף עד להלכה למעשה, אבל הוא מבין שכל ההלכה למעשה בנויה על העיון. זה לא שיש לו סבלנות עד שהוא מגיע לטוש"ע ונו"כ, אלא הוא מבין שכאן מונח כל היסוד שיבנה את מה שנמצא בהמשך! ולכן, הוא עוסק בדברים באיטיות וסבלנות, אבל לא מדין סבלנות, שאין דרך עכשיו להגיע לסוף, אלא כי הוא מבין שדקות הסוגיות שנמצאת כאן היא השורש לאחר מכן לכל ההכרעה למעשה לבסוף.

מעין כך גם בנקודת העבודה שבאדם, בהירות בכוחות הנפש היא היא הבנין והיא חלק מתרופת הבעיות, והיא המביאה לאחר מכן לעבודה המעשית.

שנתבאר כאן הוא לא בכיוון שהוא מחפש. מהלך הדברים הוא להביא בני אדם לא לבהירות מוחלטת - אין כזה מושג - אבל לעוד בהירות ועוד בהירות בהכרת כוחות נפשם.

מי שנכנס למהלך של הדברים, שזו צורת רבותינו שבה הם דרכו, אז זה לא שיש לו סבלנות עד שהוא יגיע לעבודה למעשה - לא זו ההגדרה. ההגדרה הוא שהוא רואה את התועלת בעצם ההתקדמות בבהירות שלו בתוך עצמו, כי הוא קולט שהבהירות היא לא רק הקרקע שעליה עובדים, אלא היא תרופה לפחות של חצי מהבעיות! ולכן, ההתקדמות בבהירות איננה סבלנות לצורך העבודה המעשית שתבא אחריה, אלא היא היא ההתקדמות בעבודה למעשה.

זה כמו אדם שלומד סוגיא, שמי שמחפש רק להגיע להלכה למעשה הוא רץ מהר מהר, גמ', רש"י, תוס',

[בקטע יסודי הבא, מו"ר מסכם כאן את ה"חידוש" העיקרי שמונח מאחורי תורת ארבעת היסודות - שלפני השלב של "עבודת" המידות, יש שלב חשוב ויסודי מאוד של "הכרת" המידות.]

תמצית הדברים, היכן מונח עומק נקודת השינוי? בני אדם רגילים, על דרך כלל, לשמוע שמוע'ס על מנת ש"כשתקום מן הספר תחפש מה לעשות". מי שמכיר את דברי רבותינו לעומקם, יודע שהמהלך הוא שונה. המהלך הוא לעבור תהליך ארוך של הכרה עצמית, כדי להכיר את כל הכוחות. זה לפחות חצי העבודה! ומשם מגיע העבודה למעשה.

מי שרוצה רק את העבודה המעשית, כפי שהורגל שהוא שומע שמוע'ס ומקבלים קבלה לומר אמן יהא שמיה רבא בקול, או עוד כל מיני נקודות - שהם אמיתיות - אבל זה מה שהוא מחפש בלבד, כל מהלך הדברים

4 גיליונות מדי שבוע

חדש

בלבני ארבע יסודות מודפס

לעזור לו להתגבר על העצלות:

ב. יסוד המים יוכל לעורר את האדם לעשות משהו שיביא לתוצאה נעימה. למשל, האדם יכול לצייר איך הוא יעשה משהו שישמח מישהו אחר, או איך הוא יכין משהו שמישהו אחר ייהנה ממנו, והתמונה הנעימה של העורר אותו לעשות את מה שהוא רוצה לעשות. [במדריגה נמוכה יותר, הוא יכול לצייר משהו לעשות שישמח אותו בעצמו, או שישמח גם אותו וגם אחרים, וזה יעורר אותו מעצלותו].

ג. יסוד האש יוכל לעורר את האדם ע"י שהוא מציע לו משהו חדש (כי האש תמיד מחדשת את עצמה כל שנייה), או אתגר שהוא צריך להתגבר עליו (כי אש תמיד מסמלת התנגדות). לפעמים האדם מאבד את המוטיבציה שלו כי הוא מתייבש ומשתעמם מההרגל שלו, ולכן חסר לו ההתעוררות של יסוד המים. אך, כשעומד מולו משהו חדש, או מאתגר, זה יוכל להעיר את יסוד האש שלו, שרוצה להתייבב מול האתגר ולצאת מנצח.

ד. יסוד הרוח יוכל לעורר את האדם לעשות משהו שהוא מרגיש שהוא מחובר לכלל התכלית והכיוון שלו בחיים. אם האדם יתבונן במשמעות הפנימית במה שהוא רוצה לעשות ואיך הוא מחובר לכיוון הכללי שלו בחיים, זה יוכל לעורר את יסוד הרוח הפנימי שלו ולעזור לו להתגבר על עצלותו.

נאמן אליו חייב לפעמים לגלות מסירות נפש למענו ית'. בוא נתחזק לעמוד איתן מול הקשיים המזדמנים אלינו, ונתפלל לה' שבאמת נצלית!

לעורר את עצמו לפעול, וכשהוא לא מקבל את השפע של מוטיבציה שהוא צריך, הוא בטבעו מתעצל.

מה שיוצא מזה, זה שלפעמים האדם מתעצל לא בגלל שגופו באמת מעכב אותו מלעשות את מה שהוא רוצה לעשות, אלא כי פשוט חסרה לו המוטיבציה הנצרכת לפעול. הוא דומה לרכב שנגמר לו הדלק - הרכב אינו מתעצל, פשוט חסר לו הדלק הנצרך לו לנוע. במצב כזה, ברור שהפתרון לעצלות מונח בחידוש המוטיבציה לקום ולפעול, ואז העצלות תיעלם ממילא.

לפ"ז, ע"פ ארבעת היסודות, נוכל להציע את החלוקה הבאה איך להתגבר על עצלות:

א. אם האדם באמת מרגיש כבד, זוהי בעיה אמיתית של עצלות מיסוד העפר. דרך אחת להתגבר על כזו עצלות היא לברר בדיוק מהו השלב הקטן הבא שאתה רוצה עכשיו לנקוט. תתמקד בפרט הקטן במקום בכלל הגדול. על ידי כן, אתה יכול לקחת את יסוד העפר שגורם לעצלות, ולנתב אותו לכיוון המידות של סדר ודיוק. ואחרי שתדע בדיוק מהו השלב הקטן הבא, כבר ייחלש העצלות, כי אותו שלב קטן הרי אינו כ"כ קשה. עוד נקודה שיכולה לעזור היא להרגיל את עצמך שגם כשאתה מתעצל, תמיד תמשיך לנוע ולהתקדם לפחות קצת, אפילו אם זה יהיה איטי מאוד. זה מבטיח שתמיד יישאר חלק כלשהו של היסוד ההפכי - יסוד הרוח - לאזן את העצלות של יסוד העפר, וזה יציל אותך מהצורך להניע את עצמך מאפס, שזה הרבה יותר קשה.

אם רק חסרה לאדם מוטיבציה, אז הנה שלושה סוגים של מוטיבציה שיוכלו

קורה לי לעיתים קרובות שאני מוצא את עצמי מרגיש עצל ולא במצב רוח לעשות כלום, אבל כשמתעורר אצלי רעיון לעשות משהו "גדול", פתאום אני מקבל כוחות חדשים. למשל, זה יכול להיות יום חמישי בצהריים ואין לי כח לקום ולהכין שבת. אבל אז, אם אני פתאום חושב להזמין אורחים, אז פתאום יש לי כח להכין אוכל לא רק עבור משפחתי, אלא גם עבור כל האורחים. אולי מבט ארבעת היסודות יוכל להסביר לי מה קורה עם העצלות שלי?

תשובה: כמו שכותב ה"שערי קדושה", עצלות בכללו נובע מיסוד העפר, שיושב במקומו בלי לנוע. עם זאת, ברמה מפורטת יותר, יש בתוך יסוד העפר עצמו שני שורשים כלליים לעצלות:

יש סוג עצלות אחד שנובע כולו מיסוד העפר. המסילת ישרים מתאר את זה בלשונו, "כי טבע האדם כבד מאוד, כי עפריות החמריות גם, על כן לא יחפוץ האדם בטורח ומלאכה" - כלומר שמכיון שיסוד העפר שבגוף האדם הוא כבד, זה עושה אותו עצל ולא חפץ לעבוד קשה.

אך, יש עוד סוג של עצלות שנובע מהתכונה של יסוד העפר שחז"ל מתארים כ"לית ליה מגרמיה כלום" - שהעפר אין לו מעצמו כלום. אם תזרע משהו באדמה, ותשפיע בו מים, אור השמש, ואויר, אז האדמה תגרום לו לגדול, אך האדמה בעצמה אין לה כלום. בקשר למידותיו של האדם, הכוונה היא שעל אף שהגוף הוא זה שבפועל עושה את מלאכתו, מכל מקום המוטיבציה לפעול צריכה להגיע מהיסודות של הרוח, המים, והאש, ש"ממטירים" מוטיבציה על העפר. אין לגוף כשלעצמו יכולת

סיכומים שיחת חברים א'

כל המידות והרצונות שלנו מורכבים מאותם ארבעת היסודות. האופי הייחודי של כל אחד הוא ביטוי של הרכב מיוחד וייחודי של ארבעת היסודות שלו. העבודה שלנו: לכיין את היסודות האלו בכיוון הנכון. לימוד ארבעת היסודות יעזור לי לקשר את חיי היום יום שלי לשאיפה שלי להתקרב אל ד'. האזנה לקווי נייעס נובעת מיסוד האש ומנסה למלאות את המקום של השאיפה שלי לקשר עם ד'!

סיכומים שיחת חברים ב'

יסוד הרוח - היסוד הכי בסיסי ולא עפר כמו שחשבת. המצב הטבעי של האדם הוא לנוע ולא לנוח כמו שחשבת. ראיות לכך: אי אפשר לשבת במקום הרבה זמן. נוצר דחף לזוז רק לשם תנועה ולא כדי להשיג משהו. גם תינוק נהנה כשמנדנדים אותו בלי מטרה כלשהי. בחירה חופשית מול רצונות מולדים: המסקנה - הבחירה היא איך לכיין את הרצונות האלו. אבל אי אפשר ליצור רצונות חדשים או להיפטר מרצונות שנמצאים, אפשר רק לזכך אותם.

סיכומים שיחת חברים ג'

רוח הוא המניע מאחורי כל הפעולות, גם אלו שמבטאות את אחד מהיסודות האחרים. משל: מנוע של רכב מתניע אותו אבל ההילוכים מכוונים את התנועה.

נמשל: יסוד הרוח גורם את התנועה הבסיסית ויסוד האש או יסוד המים מכוונים את התנועה בכיוון מסויים. הנפ"מ למעשה: ייתכן שפעולה בעייתית מסויימת נובעת מצורך פשוט לתנועה ולא מצורך כ"כ קשור לצורה בה היא מתבטאת.

לדוגמה - אכילת יתר יכולה לנבוע משיעמום (צורך לתנועה) ולא דווקא מתאוה (רצון להנאה). הפיתרון יהיה בהתאם לשיורש הבעיה - ניתוב לתנועה חיובית נצרכת. חלוקת 4 היסודות לזוגות של הפכים: רוח (הנע) כנגד עפר (הנח) כנגד אש (הסבר בהמשך) נ.ב. - לא לשכוח: כל התחלות קשות!

סיכומים שיחת חברים ד'

(יסוד הרוח - דחף לתנועה) יסוד המים - צימאון והשתוקקות לחיבור לאנשים / לעבודת ד' / לחיים בכלל / לדביקות בה'. החיבור הזה מתבצע באמצעות הנאה ותענוג. הכלל: אין חיבור אמיתי בלי הנאה. יסוד המים מתבטא במידות האהבה והתאוה. האהבה - חיבור אמיתי עם מערכת יחסים שלימה כשהנאה היא רק חלק מהתמונה, והיא כלי לחיבור, ולא הנאה לשם הנאה. התאוה - חיפוש אחרי הנאה בלבד, תענוג לשם תענוג.

סיכומים שיחת חברים ה'

כלל בלימוד ארבעת היסודות: להתמקד בחיובי לפני השלילי! (אף שהשלילי פעמים יותר מורגש) האהבה מתבטאת ברובד החיצוני וברובד הפנימי. ברובד החיצוני: על ידי נתינה-חסד וקבלה-הכרת הטוב הדדית. כשעושים פעולות אלו במטרה לבטא את האהבה הפנימית, הן באמת מעוררות אהבה זו שנקראת "אהבה תלויה בדבר". ברובד הפנימי: ע"י רצון משותף בין שני אנשים נוצרת הרגשה של אחדות שמולידה הרגשת תענוג ואהבה שנקראת "אהבה שאינה תלויה בדבר".

סיכומים שיחת חברים ו'

(אהבה - הביטוי החיובי העיקרי של יסוד המים.)

האהבה מתחלקת לשלושה: א) אהבת ישראל - שמתחלקת שוב לשלושה: א) אהבת עצמו ב) אהבת המשפחה וחברים קרובים ג) אהבת כלל ישראל עובדים מבפנים לבחוף, להעצים את האהבת עצמו (ביטחון עצמי) - במודעות ל - והפעלתה - כוחות החיוביים שלך באחדות והרמוניה, ואז מרחיבים את המעגל וכוללים גם את המשפחה, ואז גם את החברים, ובסוף, גם את כלל ישראל. ב) אהבת התורה - כשאני לומד את החלק שלי בתורה ומחובר אליו אני מרגיש שהתורה מבטאת את עצם הרצון שלי להתקרב אל ד'. ג) אהבת ד' - כשאני מרגיש את רצוני להתקרב אל ד' מה שאני באמת מרגיש זה רצון ד' שאני אתקרב אליו, והרצון הזה של ד' הוא עצם מה שמושך אותי אליו.

סיכומים שיחת חברים ז'

מי שמפנים את הסוגיות של המידות יוכל לזכור אותם גם בלי

יכרון יוצאת דופן. לומדים את חכמת המידות עם הלב כמו עם השכל. ועיקר החכמה הוא להכיר את פנימיות המידות ולא חיצוניותן. לומדים קודם בשכל, ואז חוזרים ומנסים להכיר - איפה אני נמצא בכל זה. אם לא היו לנו יסודי חכמת המידות מחז"ל, לא יינו יכולים להסתדר לבד. זה משום שתי סיבות: א. כי מידות הקנאה התאוה והכבוד מוציאות אותנו מעולמינו הפנימי, ואיננו מרגישים את שורשי מידותינו הדקים. ב. כי הנגיעות של המידות האלו מונעת לנו מלרצות להכיר את עצמינו באמת. בלימוד חכמת המידות ע"פ ה"מפה" של חז"ל, אנחנו כבר מבצעים את השלב הראשון בתיקון המידות, בבחירה ללמוד ולהכיר מהו הדרך הפנימי הישר שחז"ל מסרו לנו!

סיכומים שיחת חברים ח'

יסוד האש - כח להתנתק מהסביבה ולהתנגד לה. בצד שלילי/המסוכן -

לחימה בסביבה והריסת הסביבה. "מתוך שלא לשמה בא לשמה" - רק אם המטרה היא לשמה וה"שלא לשמה" שם רק לעודד ולעזור להגיע למטרה של "לשמה". מידת הכעס של יסוד האש - רק אפשר להשתמש בה לשם שמים. אם זה לא לשם שמים, צריכים רק כעס חיצוני בלי להתערב רגשית. בצד החיובי/מרוסן - הכח להתאמץ - להתגבר מול התנגדות

סיכומים שיחת חברים ט'

גאווה - הרגשת חשיבות שנובעת מהעמדת עצמו נגד אחרים והדגשת החוזקות שיש לו על אחרים הערכה עצמית נמוכה - הרגשת נחיתות שנובעת מהעמדת עצמו נגד אחרים והדגשת החולשות שלו, או מיסוד העפר (פרטים יבואו...) ענווה - הערכת עצמו שנובעת מהערכת כוחותיו המולדים שניתנו לו מאת ד' משל לארבעת היסודות - הצבעים העיקריים. כמו שאפשר ליצור אינספור גוונים מעירוב הצבעים העיקריים, כך אפשר לשלב את ארבעת היסודות באינספור אופנים והרכבים. לכל אדם, מידה, וחפץ בעולם יש את כל רבעת היסודות, רק בהרכבים שונים שמשפיעים על האופי שלו. יסוד האש - הביטוי השלילי שלו מתחלק לשתי מידות עיקריות: כעס - התנגדות לסביבה, לא יכול לבוא לידי שימוש שלא לשמה גאווה - העמדת עצמו בתחרות עם הסביבה. אם המטרה היא להשפיל את השני, היא עדיין לא יכולה לבוא לידי שימוש שלא לשמה. אבל אם המטרה היא להפיק הנאה מהרגשת החשיבות, אפשר להשתמש בה שלא לשמה ע"מ להגיע ללשמה.

סיכומים שיחת חברים י'

תגובות למצב קשה: 1) לקבל אותו ולהתמודד איתו - מיסוד האש שמתאמץ למרות כל קושי 2) להילחם בו ע"י הכחשת המציאות, האשמות אחרים, או בריחה מהמצב - מיסוד האש המתנגד 3) להיכנע לו - יסוד העפר המתעצל או מיסוד המים שמנסה להשלים עם כל דבר יסוד המים מניע את האדם ע"י חיבור לדומה, והשינוי חודר לתוכו לאט לאט. יסוד האש מניע את האדם ע"י התנגדות לשונה, והשינוי יותר עוצמתי ופתאומי. "מידה טובה מרובה" - כמו שיש יותר מים מאש בעולם הגשמי, כך גם צריכים להשתמש ביסוד המים הרבה יותר מביסוד האש בכוחות נפשינו. שני סוגי פחד: פחד שלילי - פחד מהבלתי ידוע, ההיפך של אמונה וביטחון. פחד חיובי - פחד מחוסר ניצול כוחותי ע"י בחירה לא נכונה

סיכומים שיחת חברים יא'

פחד חיובי פחד שלילי פיתרון כללי לכל בעיות החיים! כדלהלן: להסכים לקבל את המצב שד' הטיל עלי עם ההבנה שזה חלק מהמסלול שד' תכנן עבורי - תפקידי בחיי. ואז, מתוך הכרת יסוד הרוח הזאת, להפעיל את יסוד האש לעזור לי להמשיך בבטחה ולהתגבר על כל קושי שלא יבוא בדרכי לקראת היעד שלי!

סיכומים שיחת חברים יב'

אין יסוד שהוא בעצם טוב או רע. לכל יסוד יש ביטויים חיוביים וביטויים שליליים. ביסוד הרוח - צד הטוב - דחף לתנועה משמעותית - צד השלילי - דחף לתנועה סתמית, בלי משמעות, כמו שיחה בטלה ביסוד העפר - הצד הטוב (נשלים בעזרה ש"ת שבוע הבא) - הצד השלילי - הזדהות עם הגוף והחומריות. מתבטא בעיקר על ידי עצלות, עצבות, כבידות, ושפלות מידת התאוה - עיקרה חיפוש תענוג מיסוד המים. כשמחפשת דווקא תענוג חומרי, זה בצירוף יסוד העפר.